"Eu aşa am înţeles datoria vieţii mele. Am iubit pe Christos şi am mers fericit la moarte pentru El." (*Ion I.Moţa*)

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL V,
Nr. 1/61
ianuarie
1996

16 pag. - 600 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

TAINA JERTFEI

Antoine de Saint-Exupéry, în romanul-eseu *Citadela*, punea în gura Împăratului-Înţelept cuvintele acestea: "Generalii mei, în trainica lor prostie, mă întrebau: «Pentru ce oamenii noştri nu mai vor *să lupte*?». Ca şi când ar fi spus, scandalizaţi în meseria lor: «Pentru ce nu mai vor să secere grâul?». Iar eu schimbam întrebarea, care, astfel pusă, nu ducea la nimic. Aici nu era vorba despre o meserie. Mă întrebam deci, în liniştea iubirii mele: «Pentru ce oamenii noştri nu mai vor *să moară*?». Şi înţelepciunea mea căuta un răspuns".

Anevoie s-ar putea închipui o întrebare care să privească mai adânc şi mai direct "civilizaţia" noastră actuală. Căci "Pentru ce oamenii nu mai vor să moară?" înseamnă, de fapt, "Pentru ce lumea nu mai este *în stare de jertfă*?". Ne e teamă, însă, că utilitarista noastră "înţelepciune" nu doar că nu caută un răspuns în privinţa aceasta, dar nu mai înţelege nici măcar gravitatea întrebării...

Şi totuşi în urma noastră stă o întreagă *civilizaţie a jertfei*: civilizaţia *creştină*, a cărei piatră unghiulară este *jertfa lui Hristos*. O civilizaţie care s-a născut din jertfa lui Dumnezeu pentru oameni şi a dăinuit prin jertfa oamenilor pentru Dumnezeu. Lipsa spiritului de jertfă este măsura cea mai exactă a *des-creştinării* lumii în care trăim.

Împăratul-Înţelept meditează mai departe, "în liniştea iubirii" lui: "Căci nu-ţi dai viaţa pentru animale, nici pentru case, nici pentru munţi. Obiectele dăinuie fără ca nimic să le fie sacrificat. Dar îţi dai viaţa pentru a salva *nodul divin* care le leagă, transformându-le în domeniu, în imperiu, în imagine dragă şi apropiată. Îţi transpui viaţa în această unitate, căci, murind, o clădeşti în continuare. Moartea capătă preţ numai prin dragoste"...

Lipsa jertfei e lipsa iubirii. A fervorii pe care o poate da numai *iubirea luminată de credinţă*. În absenţa credinţei şi iubirii, care sunt ale omului din noi, nu ne rămân decât egoismul şi spiritul de conservare, care sunt ale "fratelui porc". Descreştinarea lumii este echivalentă cu *dez-umanizarea* ei. Şi cu triumful "obiectelor" (care dăinuiesc şi fără jertfă) asupra "subiectelor" (ce se mântuiesc jertfind)...

"Dar cum ar fi putut să accepte să-şi dea viaţa în schimbul unor interese vulgare? Ceea ce interesul comandă în primul rând este să trăieşti (...) Dar oamenii mei, nemaiavând dragoste de nimic, de ce ar mai fi murit? Iar aceia dintre ei, care mureau din pricina asprimii unor îndatoriri pe care le acceptau fără a le înţelege, mureau ţepeni şi cu ochii mânioşi, zgârciţi în cuvinte, în severitatea dezgustului lor".

Când viaţa are un sens şi un "gust" mai presus de lume, atunci moartea poate fi valorificată şi "gustată" şi ea. Există moarte apoteotică şi împlinire prin moarte. Dar când viaţa nu-şi mai găseşte nici un sens şi nici un "gust" dincolo de ea, moartea e resimţită, la rândul ei, ca absurdă şi "dezgustătoare"; riscul trece drept "nebunie" şi eroismul drept "fanatism". Neputinţa se asociază cu impietatea; lumea de azi nu doar că n-are disponibilitate pentru jertfă, dar nici nu mai e în stare s-o înţeleagă şi s-o preţuiască (în mod real şi autentic, iar nu demagogic şi retoric)... Lumea lui "nu merită să mori pentru nimic" e, de fapt, o lume "care nu mai are nimic sfânt" - cea mai rea dintre lumile posibile...

"Iată pentru ce - mărturiseşte Împăratul-Înţelept - căutam în inima mea o învăţătură nouă, care să-i însufleţească; apoi, înţelegând că nu există raţionament sau înţelepciune care să ducă la aceasta (...), m-am rugat Domnului să mă lumineze"...

Cei doritori să afle mai departe soluţia Împăratului-Înţelept, aşa cum i-a descoperit-o "înţelepciunea divină", citească al XIV-lea capitol din cartea lui Saint-Exupéry...

Noi ne-am adus aminte de toate aceste lucruri pornind de la vorbele înscrise pe frontispiciul acestui Număr (a se vedea şi *infra*, pp. 4-5). "Ce i-a făcut pe Moţa şi Marin să se ducă *să lupte* în Spania?" - se întreabă "trainica prostie". Iar "imperiala înţelepciune" schimbă întrebarea, care, astfel pusă, nu duce la nimic, şi se întreabă, în liniştea iubirii sale: "Ce i-a făcut pe Moţa şi Marin *să vrea să moară* în Spania?". Un răspuns bun la această întrebare ar putea constitui temeiul cel mai apropiat al unei re-naşteri creştine: căci născut din Taina Jertfei, creştinismul nu poate fi re-născut decât tot prin ea.

Vasile A. MARIAN

DREPTATEA D-LUI PLEȘU

Începând din decembrie 1995, d-l Andrei Pleșu abordează, în "Dilema", problema "extremismului" politic românesc, insistând asupra legionarismului în genere și a unor manifestări neo-legionare în special. Că directorul "Dilemei" nu este un prieten al dreptei - și cu atât mai puțin al celei de nuanță legionară - o știam demult. Sunt în articolele respective, din punctul nostru de vedere, multe lucruri amendabile (și vom reveni poate asupra lor, atunci când d-l Pleșu își va fi încheiat "serialul"), dar am fi încă o dată neînțelepți dacă ne-am lega numai de acestea. E mult mai înțelept să vedem unde are d-l Pleșu dreptate.

Domnia-sa pretinde că s-ar fi așteptat, după violentele atacuri ale unor Z. Ornea sau Al. George, la niște replici prompte și pertinente dinspre tabăra legionară, pe care n-ar fi ezitat să le includă în paginile "Dilemei". De altfel, 2-3 astfel de "replici", îndeplinind minimele exigențe ale unei publicistici civilizate, de un anume nivel intelectual, au și văzut acolo lumina tiparului. Din păcate, însă, majoritatea "apologeților" legionari ce s-au hotărât să asedieze redacția "Dilemei" au stârnit dezamăgirea intelectuală a d-lui Pleșu, atât prin sărăcia ideilor și argumentelor, cât și prin "retorica" lor, deopotrivă intempestivă și desuetă. "Trebuie, în definitiv, să admitem - scrie domnia-sa, afișând o «obiectivitate» deocamdată discretă - că, de vreme ce capete strălucite ale culturii noastre contemporane au putut adera la programul legionar, ceva în măruntaiele obscure ale acestui program corespundea unei drame reale și unei nevoi autentice. Avem, oricum, datoria «să ascultăm și cealaltă parte», ceea ce, după 1989, a devenit posibil. Problema e însă că «cealaltă parte» e, de cele mai multe ori, fie cu totul neconvingătoare, fie de o jalnică reacredință. În loc să contribuie la însănătoșirea dialogului, separând curajos eroarea de adevăr, discursul ce ne vine dinspre extrema dreaptă încarcă atmosfera și, nu o dată, se întoarce împotriva lui însuși. A face public un asemenea discurs e, adesea, a face un deserviciu autorilor lui..." (și, se înțelege, "cauzei" legionare înseși). Și ca să nu fie îndoială, d-l Pleșu aduce în discuție, cu citate, două scrisori: una de la *un membru* al Mișcării Legionare (d-l dr. Șerban Milcoveanu; a se vedea Nr. 154 al "Dilemei", p. 3), alta de la *un simpatizant* al acesteia (d-l prof. Ion Coja; a se vedea Nr. 155 și urm., aceeași pagină). Cazul de un incomensurabil ridicol al d-lui Milcoveanu (mediatizat, în mai multe rânduri, și prin televiziune, o dată chiar în... costum verde), asupra căruia noi înșine am atras atenția încă din 1994, are totuși o scuză: aceea a senilității. E sigur, însă, că o astfel de "scuză" nu poate fi de vreun folos pentru "miza" discuției. O grupare care ajunge să se recomande public prin astfel de figuri e limpede că nu mai poate obține vreun credit în actualitate. Din nefericire, cazul d-lui Milcoveanu nu este singular (și noi o știm, dinlăuntrul dreptei, mai bine decât d-l Pleșu, chiar dacă nu suntem bucuroși s-o recunoaștem). În ce-l privește pe d-l Coja, domnia-sa are, în primul rând, cusurul că, oricât de sincer ar vorbi, despre legionarism sau despre altceva, nu mai poate scăpa de zornăitul prea multelor tinichele pe care singur și le-a atârnat de coadă (P.C.R., "Vatra Românească"-P.U.N.R., F.S.N., M.P.R., P.D.A.R.). De altfel, nu-i singurul adept sau simpatizant al legionarismului aflat în această situație, ceea ce nu poate decât să trezească suspiciuni cu privire la statutul ideologic al firavei drepte postdecembriste. Replica pe care domnia-sa a dat-o (chiar în "Dilema") d-lui Z. Ornea n-a fost lipsită de observații pertinente, dar a fost marcată de gafa de a ridica la rang de argument o naivă legendă de oarecare circulație în mediile legionare: aceea că Mișcarea ar fi fost "absolvită" oficial de acuzația de fascism de chiar Tribunalul de la Nürnberg! Somat să producă dovezi, d-l Coja a gafat a doua oară: în loc s-o lase baltă și să tragă cuvenita învățătură, i-a expediat d-lui Pleșu o scrisoare ridicolă, pe care directorul "Dilemei" a demontat-o cu umor (dar și cu răutăcioasă satisfacție). Și d-l Milcoveanu și d-l Coja, voindu-se apologeți ai ceea ce se poate apăra din legionarism, au sfârșit prin a-i face un vădit deserviciu. Or firava și impopulara dreaptă actuală, mai mult sau mai puțin "legionară", nu are poziția de pe care să-și poată permite să fie ridicolă sau să gafeze, nici măcar din când în când. Neînțelegând acest lucru și manifestându-se cum s-a manifestat cu preponderență de șase ani încoace, ea nu face decât să-și reteze orice perspectivă, sinucigându-se penibil, cu aproape fiecare apariție publică.

Pornind de aici, trebuie să găsim curajul de a pune, oarecum "în familie", o seamă de probleme care nu-l mai privesc pe d-l Pleșu, ci pe cei ce pretind a lucra în numele unei noi drepte creștine românești. Ne asumăm cu anticipație reacțiile nefavorabile ale anumitor cercuri de descendență legionară, fiind oarecum hârșiți, după 5 ani de publicistică incomodă, atât cu opacitățile sau iritările "adversarilor", cât și ale "camarazilor". În fond, nu facem decât să reformulăm, în lumina faptelor care s-au acumulat între timp, niște observații mai vechi, de o oarecare constanță în scrisul nostru ("Scrisoare către bătrânii legionari" - 1992, "Ispita «aflărilor în treabă»" - 1993, "În căutarea Legiunii pierdute" - 1993, "Necesitatea unei viziuni de dreapta..." - 1994, "Lecția trecutului" - 1995 etc.). Nu ascundem că ne vine mai greu să primim repetatele neînțelegeri și chiar ostilități dinspre cercurile dreptei decât ne-dreptatea pe care ne-o face, bunăoară, d-l Pleșu (dar oare noi nu l-am nedreptățit niciodată?), asimilându-ne abrupt cu cei de la "Mișcarea" și considerându-ne mai "tineri" și mai "nervoși" decât suntem. D-lui Pleșu nu i se poate pretinde să fie la curent cu toate publicațiile "confidențiale" din România, dar de la unii care nu ne citesc regulat, de atâția ani, e de înțeles că am fi năzuit o mai bună cumpănire...

Legionarismul a avut, ca orice închegare istorică, *virtuțile* și *viciile* lui, din care avem deopotrivă de învățat. Experiență complexă, în același timp *spirituală* și *politică*, el poartă inevitabil pecetea unui anumit *context istoric*, intern și internațional. Altfel spus, legionarismul trebuie înțeles ca *o expresie istoricește determinată a dreptei creștine românești* (care nu începe și nu se sfârșește cu marea și controversata "aventură" legionară). Pe de altă parte, dacă Mișcarea aceasta a avut un asemenea răsunet în epocă (nici o altă grupare politică sau spirituală românească n-a mai atras în aceeași măsură atenția străinătății și n-a mai mobilizat atâtea energii naționale) și continuă să aibă ecouri vii până azi, faptul se datorează și numeroaselor "capete strălucite ale culturii noastre contemporane" (ca să împrumutăm o sintagmă a d-lui Pleșu) pe care a știut să și le atragă (ca membri sau doar simpatizanți) și care, principial vorbind, o vor "gira" în eternitate.

Din cele de mai sus decurg câteva consecințe importante, a căror ignorare poate fi (și, după cum se vede, chiar *este*) foarte păgubitoare pentru o posibilă nouă dreaptă românească.

În primul rând, este la fel de greșit și nefolositor să fie exaltate, în mod unilateral, virtuțile legionarismului ca și să fie evidențiate, obsesiv, numai viciile lui. Din punctul de vedere al dreptei la care năzuim, inconsecvențele sau erorile istorice ale legionarismului nu trebuie eludate, tocmai pentru *a nu fi cumva repetate*. Iar faptul că anumite inconsecvențe sau erori se aglomerează, cronologic vorbind, după 1938-39, nu este neapărat, din unghiul de vedere al generației de azi, rezultatul vreunei tendențiozități ("antisemitiste" sau de alt gen), ci o constatare *obiectivă*, ce reclamă o judecată corespunzătoare.

În al doilea rând, Mișcarea Legionară s-a deosebit esențial de toate celelalte formațiuni din viața publică românească tocmai prin *dimensiunea ei spiritualistă*, foarte evidentă și foarte productivă până la dispariția lui Corneliu Codreanu. Unora le-a putut crea chiar impresia de a fi fost mai mult o mișcare spirituală ("mistică" chiar, după M. Eliade, membru activ al ei) decât una politică sau socială. Martirajul lui Moța și Marin, ca și cel al lui Codreanu, apoi martirajul luptătorilor anticomuniști din munți și al unor adevărați "sfinți" ai închisorilor postbelice, întăresc această imagine. Până și un creștin de sânge evreiesc, ca regretatul N. Steinhardt, vine să o confirme. Aceeași a fost, pe de altă parte, și concluzia câtorva serioși analiști occidentali ai fenomenului legionar. În absența unei reale educații și trăiri creștine, legionarismul nu poate fi nici înțeles, nici reactualizat. Împotmolirea în politic a unor nostalgici ai Legiunii arată formalismul și neputința lor lăuntrică. Proliferarea "partidelor" sau "cuiburilor" neolegionare, fără o suficientă platformă moral-spirituală, este pură "aflare în treabă".

În al treilea rând, legionarismul nu mai este repetabil ca atare, adică în *formele* lui originare. Mai întâi că nu toate aceste "forme" (de la structurile organizatorice și până la un anumit tip de discurs) au fost egal de inspirate. Apoi - și aici este nodul problemei - formele respective, bune sau rele, funcționale sau nefuncționale, au fost determinate de anumite condiții specifice, de ansamblul realităților epocii interbelice. Fiecare epocă generează, dacă este vie și creatoare, forme politice sau culturale *proprii*. Maimuțăreala epigonică nu poate fi formulă de supraviețuire. Este o lipsă de realism care frizează iresponsabilitatea să nu ții seama de *schimbarea totală a contextului*, atât pe plan intern, cât și pe plan extern. Mentalitate, limbaj, structură socială, raporturi de forțe - toate sunt altele. Nu mai există marele context european de dreapta. Nu mai există - după 50 de ani de comunism - nici "poporul" și nici "elitele" de altădată. Nu mai există nici măcar "charisma" vreunui "Căpitan"... Ba mai mult decât atât: comuniștii au reluat și au compromis definitiv anumite astfel de "forme" ("tabăra de muncă" sau "munca voluntară", "ședința", "uniforma", "cântecul patriotic", propaganda "omului nou" ș.a.). S-a gândit oare vreun legionar că unor generații crescute exclusiv în comunism *Cărticica șefului de cuib* ar putea să li se pară odioasă?... Vorba d-lui Pleșu, *mutatis mutandis*: "Pe ce lume se află dl. Coja? Și pe ce lume crede Domnia Sa că ne aflăm noi?"... Aș vrea să fim bine înțeleși: aici nu este vorba de a renunța la niște *adevăruri* sau la niște *principii* (idei, credințe), ci la expresia perimată și adeseori mecanică a acestora, ducând nu doar la ridicol, dar și la o legitimă îndoială asupra ițealei lor asimilări.

În al patrulea rând, legionari și neolegionari laolaltă ar trebui să-și pună întrebarea de ce prezentul "legionar" nu mai atrage nici segmente importante ale tineretului, nici "capete strălucite". De ce dreapta în ansamblu se mișcă într-o minoritate cenușie? De ce nu mai există, mai ales, o solidă *intelectualitate de dreapta*? Răspunsul ar trebui, credem, să înglobeze multe dintre observațiile pe care le-am făcut mai sus. Dar mai este ceva. O bună parte a propagandei de dreapta s-a desfășurat cu nepăsare și chiar cu dispreț față de valorile și exigențele intelectuale curente; or, ceea ce sameni, aceea culegi! Nu e de ajuns să editezi cărți sau periodice, să organizezi conferințe de presă sau dezbateri publice. Trebuie ca acestea să mai fie și de o anume calitate. Din acest punct de vedere, dreapta s-a manifestat, cel mai adesea, nu doar în mod "sectarist" și "bătrânicios", dar și la un nivel *sub-cultural*. Când revista "Puncte Cardinale" - care este ea însăși departe de cum ar trebui să fie - a căutat totuși să pună această problemă și să spargă cercul vicios al suficienței intelectuale, exprimându-și opinia că numai în măsura în care va reuși să-și re-creeze sau să-și recruteze o "elită" dreapta va conta cu adevărat, reacțiile multor "parteneri de drum" au fost de o maximă reticență (iar, în câteva cazuri, de o violență primară). Ne încearcă o oarecare curiozitate dacă și acum, în "râsul" adversarilor, ne vom alege cu aceleași îmbufnări sterile...

În concluzie, ne vedem datori să afirmăm, oricât de neconvenabil ar fi și pentru noi înșine, că firava noastră dreaptă (aproape în totalitate de sorginte legionară) nu dispune actualmente decât de o tradiție pe care o valorifică parțialist și o slujește prost. "Produsele" ei curente sunt insuficiente și neconvingătoare. Dacă nu-și va revizui strategiile, dacă nu va pune capăt unei anume presiuni "gerontocratice", dacă nu-și va cântări bine discursul public, dacă nu-și va alege judicios mesagerii, dacă nu va renunța la prea numeroasele disensiuni interne, dacă, în general, nu va da prioritate exigențelor *calitative* și problemelor *actualității*, atunci riscă, în ochii publicului mai larg, să-și compromită, printr-un prezent penibil, nu doar șansele de viitor, dar și legitimitățile trecutului, atâtea câte au fost. Îndrăznim să spunem că, față de capitalul de jertfă și suferință al Legiunii, actualele stângăcii echivalează cu o impietate.

Cunoscând relativ bine cercurile dreptei, nu credem că i-ar lipsi forțele unui început de *resurecție internă*. Ceea ce-i lipsește este mai degrabă *hotărârea de a-și depăși inerțiile*. Altminteri, lumea românească are nevoie de o dreaptă creștină - *poate* nu cea de ieri și *sigur* nu cea de azi - ca de "sinea ei mai bună". Pe calea stângii nu vom ajunge niciodată altceva decât o masă amorfă la periferia Istoriei.

Dacă va ști să iasă din fundătura în care se complace de ani buni, atunci frontul dreptei va atrage destui potențiali adepți, risipiți astăzi într-o lume românească buimăcită, ce nu le-a oferit încă *o credibilă alternativă de dreapta*. (Privit dincolo de "fundătură", s-ar putea ca și d-l Pleșu să fie mai "de dreapta" decât pare...). Și chiar în cazul în care dreptei autentice i-ar fi scris să moară, tot s-ar cuveni ca ea *să moară frumos*...

Răzvan CODRESCU

P. S. Citind articolul "Pe marginea unei decepții" (Numărul de față, pag. 15), veți afla și cum vede aceste lucruri un tânăr de 19 ani, ale cărui rânduri ne-au parvenit încă de la începutul lunii decembrie.

În atenția unui anume domn "Dr. Mircea Chivulescu" : "Bibicul" are 37 de ani (inclusiv "cei șapte ani de acasă").

"Divina Comedie" a lui Dante Alighieri

într-o nouă versiune românească de Răzvan Codrescu

INFERNUL

Cântul al nouălea

Ajunşi la poarta Cetăţii Dite şi fiind împiedicaţi de către demoni să păşească înăuntru (a se vedea şi cântul anterior), Dante şi Vergiliu primesc, în cele din urmă, ajutorul unui sol ceresc. Acesta, certându-i pe demoni, le deschide celor doi cetatea infernală. Ei zăresc, de cum trec pragul, mormintele încinse de flăcări în care se chinuiesc, rânduiţi pe secte, *ereticii*. Ne aflăm în *al şaselea cerc* al Infernului (unde Dante le va vorbi - în cântul următor - celor doi concetăţeni săi: Farinata degli Uberti - care-i va prevesti exilul - şi Cavalcante Cavalcanti).

În cântul de faţă (versurile 61 - 63), Dante avertizează asupra sensului *alegoric* al evocărilor mitologice. Aici, interpretarea ar putea fi aceea că raţiunea umană (Vergiliu) atrage atenţia conştiinţei individuale (Dante) să nu-şi uite păcatele şi greşelile săvârşite (Furiile), dar nici să nu cadă în deznădejdea care împietreşte sufletul (Meduza).

Ilustraţia îi aparţine, din nou, lui Mac Constantinescu.

(R. C.)

1 Aflându-i fricii pe-al meu chip culoarea,
maestrul, întorcându-se la mine,
îşi stăpâni el însuşi tulburarea.
4 Curând se-opri, precum acel ce-şi ţine
urechile la pândă, căci privirea
prin bezne nu-l slujea cum se cuvine.
7 Grăi: "Cumva vom frânge-mpotrivirea,
căci dacă nu... Dar doamna ne veghează!
O, cum tânjesc din ceruri izbăvirea!".
10 Eu pricepui că vorba lui lucrează
spre-a o-mblânzi pe cea de dinainte,
văzând că duhul meu se-nfricoşează.
13 Dar mie-aceea-mi stăruia în minte
şi chiar tindeam să dau un tâlc mai rău
decât aveau trunchiatelor cuvinte...
16 "În adâncimea-acestui jalnic hău
mai pogorî vreun duh ce-n limb îşi are,
bătut de deznădejde, chinul său?".
19 "Rar", îmi răspunse el la întrebare,
"se-ntâmplă de pe-acolo cineva
s-apuce o asemenea cărare.
22 Eu însă-am mers de-a lungul ei cândva,
silit de vraja Eritonei, cruda,
ce umbrele în trupuri rechema.
25 Din viaţă-n moarte-abia-mi mutasem truda,
când ea mă-mpinse într-acea cetate,
să scot un duh din brâul unde-i Iuda.
28 Acolo-i fundul gropii-ntunecate,
cel mai departe de cerescul crug:
deci drumu-l ştiu şi te-oi păzi în toate.
31 Stătuta baltă strânge ca-ntr-un jug
cumplitul loc, ce nici că l-am putea
străbate fără sfadă din belşug".
34 Nu tot ce-a spus păstrez în mintea mea,
căci ochii pe de-a-ntregul mi-i furase
semeţul turn al cărui vârf ardea.
37 Acolo sus, cu chipuri sângeroase,
ne-ameninţau trei furii infernale:
femei păreau, dar groaznic de hidoase,
40 cu hidre verzi încinse peste şale,
iară pe cap, în loc de plete, ele
năpârci aveau şi şerpi în rotocoale.
43 Grăi Virgil, ştiind că-s slugi fidele
ale reginei veşnicului chin:
"Priveşte-acum Eriniile rele!
46 Megera-n stânga-i şi, cu-amar suspin,
Alecto-n dreapta; iar la mijloc, iată,
stă Tesifona". Şi tăcu puţin.
49 Să îşi sfâşie pieptul şi să-l bată
nu pridideau, strigând cu voce-avană,
încât m-am tras spre domnul meu de-ndată.
52 "Meduză, vino! De-l prefaci în stană",
urlau, cu ochii ţintă către mine,
"ne-om răzbuna pe-a lui Tezeu şicană!".
55 "Întoarce-te şi-ascundeţi ochii bine,
căci de vedea-vei a Gorgonei faţă,
nicicând n-ai să mai sui spre zări senine!".
58 Aşa-mi dădu maestrul meu povaţă;
ba chiar, speriat că singur nu-s în stare,
m-a-ntors el însuşi şi m-a strâns în braţă...
61 O, voi, ce-aveţi isteaţă cugetare,
aminte luaţi la tâlcul ce se-ascunde
sub vălul stihuirilor bizare!
64 Creştea de-acum pe tulburile unde
un zvon de tânguiri înfricoşate,
înfiorând şi mal şi ape-afunde,
67 precum atunci când vânt năprasnic bate,
dacă-l stârnesc potrivnice ardori,
şi peste codrii cu prăpăd se-abate,
70 purtând frânturi de ramuri prin vâltori,
încât, simţind urgia lui, semeaţa,
gonesc de-a valma turme şi păstori.
73 "Acum", grăi, descoperindu-mi faţa,
"priveşte-n sus, pe apele bătrâne,
spre locul unde e mai deasă ceaţa!".
76 Precum, simţind năpârcile hapsâne,
al broaştelor norod speriat se zbate
şi-ascuns în mâlul bălţilor rămâne,
79 puhoi văzui de suflete damnate
cum fug din calea celui ce venea
păşind pe Stix cu tălpile uscate.

82 Scârbit, acesta aeru-l bătea
cu braţul stâng, să scape de duhoare,
de parcă altă grijă nici n-avea.
85 Că-i sol ceresc având încredinţare,
privii către Virgil, ce-mi da de ştire,
prin semne, că se cade-a mă-nchinare.
88 Ah, solul cât dispreţ nutrea-n privire!
C-o nuieluşă poarta atingând,
o-mpinse-n lături, fără-mpotrivire.
91 "O, voi, cu cerul ne-mpăcaţi nicicând",
din cruntul prag s-a fost pornit a spune,
"de unde-aşa trufaşi v-oţi fi ţinând?
94 De ce vă-mpotriviţi voinţei bune,
al cărei rost învinge vecii grei
şi la-ncercări mai mari vă poate pune?
97 Sfidaţi ursita, dar cu ce temei?!
Uitaţi c-al vostru Cerber încă poartă,
în părul rar al cefei, semnul ei?".
100 O luă-ndărăt apoi, pe apa moartă;
nu ne vorbi, zorind într-ale sale,
ca unul ce, văzându-şi de-a lui soartă,
103 cu cei străini nu-ntârzie pe cale;
ci noi, mânaţi de sfânta lui vorbire,
trecurăm pragul porţii infernale.
106 Intrând acolo fără-mpotrivire
şi-arzând să văd ce taine-s ferecate
sub zidul gros, rotii a mea privire
109 şi iscodii preavitrega cetate:
era-mprejur câmpie presărată
cu vaiet mult şi cazne-nfricoşate.
112 Precum la Arles, unde Ronul gată,
ori către Pola,-aproape de Carnarul
ce capătul Italiei l-arată,
115 morminte-mpestriţează-ntreg hotarul,
la fel umpleau şi-acolo orice loc,
doar că mai mare le era amarul;
118 căci printre gropi al flăcărilor joc
creştea mereu şi le-ncingea mai tare
decât a-ncins vreun faur fieru-n foc.
121 Erau deschise toate şi, amare,
noian de vaiuri răzbăteau din ele,
cum nu văzusem chin sau plâns mai mare.
124 Zisei: "Maestre, cine sunt acele
noroade ce, din raclele deschise,
văzduhu-l umplu de suspine grele?".
127 "Aici se zbat ereticii", îmi zise,
"ce-s fel de fel; iar gropi aşa de pline
nu poţi să-nchipui nici măcar în vise.
130 De-o tagmă-anume fiecare ţine,
având-şi racla-ncinsă după soi".
Pe dunga dintre ziduri şi suspine,
133 prin dreapta ocolirăm mai apoi.

NOTE

Versul 8 : "Doamna" este Beatrice, care mijlocise din ceruri pentru Dante, trimiţându-i-l pe Vergiliu.

Versul 23 : Vrăjitoare faimoasă din Tesalia.

Versul 27 : Locul se numeşte Giudecca şi este hărăzit trădătorilor. Nu se cunoaşte identitatea duhului pe care Vergiliu l-ar fi scos de acolo.

Versul 44 : Proserpina, antica regină a ţinuturilor infernale.

Versul 52 : Una dintre monstruoasele Gorgone, a cărei vedere îi împietrea pe muritori.

Versul 54 : Tezeu, care voise s-o răpească pe Proserpina, scăpase din Infern cu ajutorul lui Hercule.

Versurile 98-99 ; Cerber poartă pe ceafă semnul lanţului cu care Hercule fusese menit să-l tragă afară din Infern.

CRUCIAȚI AI SECOLULUI XX:

Războiul civil din Spania a reprezentat un eveniment crucial în istoria creștinătății, căci se punea problema stăvilirii expansiunii comunismului ateu în Europa occidentală, unde Rusia bolșevică urmărea să-și creeze un "cap de pod". Evocarea de față cuprinde extrase din mărturiile Legionarilor români din echipa care a participat, în mod efectiv, la luptele din acest război, precum și mărturiile câtorva contemporani ai evenimentelor.

PRELIMINARIILE. "Se învolburase, în nebunia ucigătoare a urii, satanica pornire împotriva Crucii. Trosneau în îndepărtata Spanie catapetesmele bisericilor și plângeau, batjocorite, madonele din Alcazar. Ura, setea de sânge și prigoana împotriva lui Cristos se cuibăriseră în însorita Peninsulă Iberică". *(Bănică Dobre)*

"Pe pământul Spaniei începuse războiul între fiii aceluiași neam, împărțiți în două tabere. Tabăra lui Satan, comunismul, care pusese stăpânire pe conducerea țării, întindea arma spre uciderea celor rămași în credința lui Hristos și în dragostea de Patrie. Generalul Franco, ajutat de cei mai demni și cinstiți generali, ridica steagul naționalismului și declara războiul Crucii...Bolșevicii din Rusia au luat chiar ei, efectiv, comanda. Trimit armate, mașini de război, muniții și încep să omoare preoții și să dărâme bisericile. Moaștele sfinților sunt scoase din sicrie și batjocorite. Passionaria, o agitatoare comunistă, fostă patroană de bordel, ucide episcopii bisericii prin ruperea gâtlejului cu dinții". *(Pr. I.Dumitrescu-Borșa)*

"Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Christos! Se clătina așezarea creștină a lumii! Puteam noi să stăm nepăsători?". *(Ion I. Moța)*

Ideea plecării a fost a lui Ion Moța, care simțea chemarea jertfei: "Nu e o mare binefacere sufletească pentru viața viitoare, să fi căzut în apărarea lui Christos?...Eu așa am înțeles datoria vieții mele. Am iubit pe Christos și am mers fericit la moarte pentru El!..." *(Ion I. Moța)*

"Dușmanii Mișcării și aici au vrut să lovească în noi, spunând că Moța a fost trimis în Spania de către Codreanu, ca să scape de el, când, în realitate, Căpitanul s-a opus...Auzind refuzul Căpitanului, îi scrie o scrisoare: «...Îți fac cea mai mare rugăminte din viața mea: lasă-mă să plec în Spania...». Și a avut aprobarea, plecând cu ce avea mai bun Legiunea...În Spania trebuia să plece și fratele meu, Ion Banea. S-a opus Căpitanul, spunând: «Nu pot să rămân fără nici unul; pleacă Moța și rămâne Banea». Oare dacă voia să scape de el, cum insinuează dușmanii Mișcării, îl oprea pe fratele meu?". *(Dumitru Banea)*

Ion I. Moța însuși atesta: "...eu n-am fost trimis de nimenea în Spania, eu singur am avut, cel dintâi, gândul și dorința de a lua parte la aceste lupte, pentru care am cerut și am primit aprobarea șefului nostru, mărginind el această aprobare la numai o lună de zile. Niciodată n-aș fi primit să fiu înlocuit prin altcineva, căci sufletul meu îmi cerea și-mi cere împlinirea acestei datorii, pe care am și dus-o la împlinire. Nu e adevărat ce spuneau unii că, rămas în țară, puteam fi mai de folos - și eu și soții câți am luat acest drum - luptei de acasă. Biruința morală pe care noi o vom câștiga în Spania, cu orice jertfe, va fi mai mare, pentru lupta națională decât tot ce am mai putea face în restul vieții noastre, ba și dincolo de ea...Acesta e adevărul." (Scrisoare către părinții săi)

PLECAREA. *Bănică Dobre*: "Tăcuți și încrezători în izbânda finală, cei opt porniră într-o seară umedă de toamnă spre țintă (...) Bărbătește, cu inima strânsă, gândeam, cei opt, că pământul cel scump al țării va fi, poate, pentru noi, păstrat de acum înainte numai ca o ultimă și scumpă amintire. În gara de Nord, Căpitanul, camarazii și sufletul Legiunii pretutindeni! La 24 Noiembrie, seara, în gara de Nord: dl. G-ral Cantacuzino-Grănicerul, Dr. Ion Moța, Dr. Vasile Marin, Ing. Clime, Pr. Ion Dumitrescu-Borșa, Principele Alexandru Cantacuzino, Nicolae Totu și eu. După câteva strângeri de mână și duioase îmbrățișări, trenul ne smulge din mijlocul celor dragi și dimineața trecem frontiera pe la Grigore Ghica-Vodă."*

CĂLĂTORIA. *Bănică Dobre*: "...Politicoși, plini de tact și domni, polonii oficiali sunt prietenoși și plini de cuviință...Berlinul ordinei ne impresionează prin aspectul său măreț și plin de demnitate. Toată lumea este la lucru. Nu am văzut cerșetori și forfoteală de "gură cască" la Berlin...De la Berlin la Hamburg, cu trenul... În Hamburg stăm o zi. Oraș cosmopolit, unde națiile se amestecă ca în turnul biblic, unde indianul cu turban stă alături, în port, cu finlandezul sau cu letonul posac, unde negrul cu capul teșit și buza răsfrântă ridică balotul împreună cu americanul izgonit de vreo nelegiuire din țara lui; o babilonie învăluită de fum și zguduită de sirenele vapoarelor."

Grupul de Legionari români a plecat, în continuare, spre Spania, cu vaporul, pentru a evita trecerea prin Franța, care era guvernată de socialiști - adversari ai luptei naționaliste a Generalului Franco. Înainte de îmbarcarea pe vaporul Monte Olivia, *Bănică Dobre* află răgazul să facă o caracterizare psihologică a comportării camarazilor săi în timpul călătoriei. "Dl. General - demn, aristocrat în gest, curat în gând și sublim în faptă. Moța - idealist, descătușat parcă de lumea pământească, risipitor cu bunătatea și uneori rigid și calm ca un englez. Vasile Marin - spiritual, zeflemist și nerăbdător să primească botezul focului. Prințul - izolat și afectuos, uneori copilăros, alteori patriarhal de serios și totdeauna pornit după achiziții care să-i reîmprospăteze, la înapoierea în țară, amintirile. Ici cumpără un pulverizator, dincolo țigări «Nil» și la Hamburg mănâncă ananas (...) Dl. Clime, pornit mereu spre descoperirea curiozităților, nu se gândește niciodată la ce se va putea întâmpla. Caută hărți, trasează itinerarii, își face auto-educație spaniolă și este mereu preocupat, gândind la cei dragi de acasă. Preotul Dumitrescu îmi pare, în adevăratul înțeles al cuvântului, un martir stoic și desprins de tot ce este trupesc. Pare că ar regreta dacă soarta l-ar aduce viu în țară. Pentru el, Crucea lui Christos este unica rațiune de a fi. Alt sens nu vede în forfota omenirii..."

Vaporul îi duce până în Portugalia, unde sunt primiți oficial de către ministrul Spaniei naționaliste. La Lisabona, Moța rostește o cuvântare, în fața studenților din asociațiile naționaliste. Se cântă imnuri patriotice portugheze și legionare (...) Din păcate, însă, Legionarii noștri constată că România este foarte puțin cunoscută acolo, unii crezând că se află în vecinătatea...Abisiniei.

În Spania, în gara Salamanca, sunt întâmpinați de ministrul de externe, trimis de Generalissimul Franco. La cuvântul său de bun-venit, ***Generalul Cantacuzino*** răspunde mărturisind, cu sobrietate, misiunea echipei sale: "Căpitanul legionarilor români, Corneliu Zelea Codreanu, trimite Spaniei naționaliste, ce apără credința și crucea, șapte capi ai Legiunii, pentru ca să lupte și să moară, de va cere Dumnezeu, apărând idealul pe care, ca și aici în Spania, în îndepărtata ei soră, România, îl are Legiunea și Căpitanul."

La Soria, grupul este întâmpinat de statul major al generalului Moscardo, precum și de o mare mulțime purtând drapele române și spaniole. Generalul Moscardo, eroul național care a ales să asiste, la telefon, la executarea fiului său, prizonier la comuniști, decât să predea Alcazarul din Toledo hoardelor bolșevice. Generalul Cantacuzino îi predă, în mod simbolic, sabia sa de Toledo generalului Moscardo.

SPRE CÂMPUL DE LUPTĂ. *Pr. Dumitrescu-Borșa*: "Mergem către noul nostru destin...Talavera de la Reina, înțesată de soldați...Grupul de armată Tercio...Cu aceeași grabă, de parcă moartea ne mână din urmă, urcăm scările și ne prezentăm comandantului Legiunii străine. Știe despre ce e vorba. Este un bărbat înalt, cam de 50 de ani, fire de războinic și ochi mari, care te pătrund...Mulțumește pentru gestul nostru simbolic și ne spune că din seara aceasta suntem legionari."**

Bănică Dobre: "...ne repartizează celei mai viteze bandere, iar în banderă, celei mai viteze companii, a douăzeci și una. Comandantul companiei ne-a spus că e mândru că i s-a făcut cinstea de a i se repartiza lui simbolica armată română, iar în fața companiei a elogiat gestul celor șapte ofițeri români, intrați ca simpli soldați în armata generalului Franco."

Alexandru Cantacuzino: "Legiunea străină spaniolă este o armată de elită, a cărei faimă înspăimânta pe inamici. Trupa are o disciplină și o vitejie care înmărmuresc. În orele de răgaz și veselie, cântecul legionarilor din Tercio este «Sunt amantul morții»...Este cea mai viteaza infanterie din lume." Pleacă din nou spre Toledo, unde stau patru zile, după care primesc botezul focului.

ÎN ÎNCLEȘTAREA FRONTULUI. *Bănică Dobre*: "...drumul devenind impracticabil, coborâm din camioane...Facem eforturi mari, pășind peste bolovani, peste băltoace...Moța și Totu își abandonează paltoanele, iar Marin aparatul de fotografiat...Dl. Clime, obișnuit cu prudența din marele război, purta în spate un munte de provizii și muniții...Pantofii mei își topiseră bombeurile și visam o pereche de galoși...Bubuiturile se auzeau tot mai răsunător...Cadavre proaspete, înfrățite în duhul morții, zăceau laolaltă, înroșite de sânge, cu brațe smulse sau cu pântecele deschise...Preotul Dumitrescu ne adună sub un pin, scoate cărticica de rugăciuni, înfășurată în tricolorul nostru, îngenunchem și, cu o rugăciune, binecuvântează viitorul apropiat. Apoi ne răsfirăm, să primim botezul focului (...)

Poposim într-un schit, unde vedem pentru prima dată tabloul sacrilegiului. Icoane sfârtecate cu baioneta sau zdrobite cu călcâiul celor fără-de-lege. Desene obscene pe pereții ce mai rămăseseră. Madonele ciuntite de brațe, evanghelii cu copertele rupte, murdărite de spurcăciunea furiei bolșevice...Primul atac...Suntem în linia a treia... Deasupra avioane de bombardament... Obuzele explodează tot mai aproape...Linia a doua...apoi întâia. Atacăm...Dl. Clime are ideea de a ne semnaliza prezența fluierând «Ștefan Vodă al Moldovei»...Ordin de retragere, în ariergarda altor trupe...Săpăm, gropi împotriva tancurilor...Sub fâlfâirea obuzelor, care treceau peste noi, Marin făcea spirite și calambururi...Mai lăsăm tărnăcoapele jos și cântăm, sub admirația portughezilor, spaniolilor și maurilor, înfrățiți cu noi în luptă (...) Camarazii din Tercio știau că Alecu e din viță împărătească, îl priveau cu

MARIN și MOȚA, cu puțin timp înaintea plecării în Spania

* Punct de frontieră din Bucovina de Nord (spre Polonia).

** În sensul de membri ai Legiunii străine care lupta în Spania.

MĂRTURII DIN VUIETUL LUPTEI

admirație și îl mai ajutau la săpat, nu din servilism, ci din stima pe care i-o purtau «prințului soldat»...Ajunul Crăciunului...Și când s-a lăsat noaptea, peste brazdele șanțurilor din pământul Spaniei, peste vinețiul pădurilor de măslini, au pornit prin aer colindele noastre, spre țară, pe care o vedeam, de aici, îmbrăcată în haina albă a iernii."

Și, ca și cum colindele lor ajunseseră acasă, *Corneliu Codreanu* le spunea legionarilor în Circulara de Crăciun: "...Aduceți-vă aminte, atunci când veți sta, încălziți, lângă vetrele voastre, că undeva, departe, departe cum n-a fost niciodată neamul nostru, șapte suflete, cele mai alese ale noastre, sub comanda lui Ion Moța, îngheață, cu arma în mână, întru apărarea lui Hristos. Ei ne-au sădit, în inimile copleșite de atâtea lașități și mișelii, scânteia unei mari nădejdi: Neamul care, de bună voie, pleacă la distanță de mii de kilometri de pământul natal, spre a lupta pentru o credință, oricare va fi ea, este un neam care nu poate să piară niciodată...Ei, acești copii, stau astăzi în fața morții. Ne-au scris că le e foame și li-e frig...Fiecare dintre noi se va gândi la un mijloc de a câștiga un ban pentru ei, chiar dacă va trebui să cerșiți din poartă în poartă. Veți expedia pe adresa Generalului Cantacuzino."

Neculai Totu: "Suntem concentrați în dosul unei mănăstiri, la adăpost de vederea dușmanului...Artileria noastră varsă foc, iar avioanele distrug întăriturile inamice...În fine vine ofensiva...Pleacă flancurile și plecăm și noi. O mică rugăciune în gând. Ne uităm unul la altul. Suntem cu toții transfigurați. Bănică merge cu barba în vânt. Pe umeri duce o pușcă mitralieră luată de la inamic. Este așa de mare și groaznic, încât am impresia că inamicul fuge de frica lui, crezând că este vreun nou tanc, ultima invenție nemțească! Alecu Cantacuzino merge strâns ca un arc, puțin aplecat, gata să se desfacă. Părintelui Dumitrescu îi sticlesc ochii; s-a trezit în el toată vânjoșenia lui de țăran de pe Argeș. Atacul îl face ușor și e gata să moară pentru Hristos. Dl. Clime este atent: se uită la noi protector și cu bunăvoință. A mai făcut războiul, știe ce înseamnă ofensiva. În clipele cele mai grele, el tot mai radiază de bunătate. Marin e vesel, se leagă de orice lucru și face glume. Fiecărui glonte ce-i trece pe la ureche, îi spune ceva. E viteaz mare. Ionel Moța este serios și hotărât, merge cu elan, mâna lui e strânsă pe pușcă. Mă iut la el. Frumos cum e, pare zeul războiului. Și eu mă simt bine. Am, în sfârșit, senzația a ceea ce înseamnă războiul...Coborâm o vale. Dintr-o tranșee, doi comuniști aruncă grenade, protejând retragerea roșilor. Sunt împușcați, cu toate că ridică mâinile sus. Maurii nu cred în pocăirea marxiștilor...Tancurile inamice s-au ascuns sub cutele terenului și ne bombardează cu precizie...La stânga mea, la un metru, un obuz a făcut praf pe un camarad și a rănit alți doi. Bat în față, la dreapta, la stânga. Ne-au năucit...Dumnezeu, însă, ne-a ferit...Mă uit la Moța și Marin. De câte ori plecăm la atac, scot niște fotografii din buzunar și, pe furiș și jenați, parcă, se uită la ele. Eu mă fac că nu-i văd...Îmi pare rău că n-am luat și eu o fotografie a Verei, nevasta mea. Parcă i-am uitat figura...Moța este primul de santinelă. Marin și cu mine ne-am culcat. Ne-am strâns unul în altul, ghemuiți, să ne încălzim. Eu cred că am 40 de grade. M-am muiat, am vedenii. Marin a adormit. Peste trei ceasuri vine rândul lui. Ne sculăm. Moța este mort de oboseală și înghetat de frig. Îmi spune: «Totule, vino la spatele meu și mă încălzește». Ne culcăm jos și mă lipesc, cât pot, de el. Îi suflu cald la ceafă. Marin ne-a învelit cu păturile noastre de bumbac. Câteodată pare că și acum îl simt lângă mine pe Moța, așa cum am fost de strânși unul lângă altul...Pornim înainte...Prin flanc, câte unul, traversăm câmpul într-o fugă fantastică. Inamicul bate cu 10 mitraliere...Bostanii de pe câmp au fost sfărâmați în bucățele mici. Prin așa iad, chiar că nu mai trecusem!...Pe mine mă cheamă locotenentul și-mi dă în pază un prizonier...Toți se reped să-l omoare. Eu mă lupt să-l scap. Îmi vine în ajutor Dl. Clime. Comunistul meu îmi oferă 3.150 pesetas, ca răsplată că l-am scăpat de la moarte. Îl refuz politicos și-i spun că sunt român, avocat. Face ochii mari. Lor li se spune că naționaliștii sunt cruzi. Ce fac însă comuniștii cu prizonierii! Tăierea nasului, a limbei, scoaterea ochilor, astea sunt fleacuri! Alte chinuri degradatoare, practici murdare ce se termină cu amputarea organelor genitale, ce sunt date să fie mâncate de victimă. Desfacerea cutiei craniene, în care se amestecă creierii cu un băț. Victima moare în chinuri grozave, apoi i se urinează pe creieri..."

Și același ***Neculai Totu***: "În această mânăstire a fost un centru de rezistență comunistă. Interiorul este distrus și batjocorit. Călcăm pe odăjdii, pe icoane sfărâmate și tăvălite prin murdărie. Icoane pictate de nume celebre, opere de artă de dinaintea și din timpul Renașterii (mânăstirea are 600 de ani) sunt rupte, iar sfinții cu ochii scoși. Murdării făcute pe altar, iar secera și ciocanul, mânjite pe pereți și pe icoane. O zdreanță roșie fâlfâie pe crucea mânăstirii, ca o semnătură a profanatorilor...Intrăm în castelul unui nobil spaniol, părăsit de comuniștii în retragere. Galeria de tablouri, oribil distrusă. Printre bucățile spintecate cu baionetele, se mai pot vedea anii: 1450, 1560, 1640, etc. Icoana Madonei este profanată îngrozitor. Capela transformată în latrină. Pe treptele altarului, recunoaștem cu groază, cadavrul unui preot, cu mâinile legate la spate. Are o figură oribilă. Ne privește, cu globurile ochilor nefiresc de mari. Apropiindu-ne, ne dăm seama că pleoapele i-au fost tăiate, iar nările umplute cu praf de pușcă și explodate. Pe pereți, bucăți de creier, cu sânge și fire de păr. În grajdul din curte, o femeie tânără și cu fetița ei de vreo 6 ani, cu hainele sfâșiate, pline de vânătăi și mușcături, violate, apoi ucise."

Pr. Dumitrescu-Borșa: "Din turnul bisericii se trăgea cu mitralierele! Un cuib de mitraliere, din casa lui Dumnezeu, trăgeau în ostașii lui Hristos! Moța tresare! Se iută țintă către biserică. Aleargă la căpitan și-i cere voie să meargă el. Aprobat. Marocanii se trag tot mai înapoi. Odată se aude: *«Ventiuna. Moța, Marin!»* Am pus baioneta la armă. Cu grenade în mână, au pornit, năprasnic, spre biserică...Miroase a sânge cald, vărsat...Moța, Marin, cu cele două escuadre, au pătruns în curtea bisericii. Pornesc grenadele...cuibul de mitraliere a amuțit...Totu tușește și scuipă sânge mult. Îi spune lui Clime la ureche. Nu vrea să știe Moța...Este transportat cu ambulanța la spital. Situația lui e grea. Mai bine ar fi fost rănit."

CEASUL JERTFEI (Majadahonda, 13 Ianuarie 1937). ***Pr. Dumitrescu-Borșa***: "La ora 8, într-un colț de tranșee, suntem toți în genunchi, cu sufletele înălțate către Dumnezeu...Citesc rugăciunile emoționat, cu mult tremur în voce...Văd pe Moța adânc cufundat în rugăciune. Din ochi îi curg lacrimi dese. Ce putere mare de credință! Cu ce căldură sufletească se înalță el sus, sus, aproape de Dumnezeu! Sunt străbătut de un fior. Iisus Hristos, cu trei zile înaintea răstignirii, s-a rugat și a plâns mult, în grădina Ghetsimani...".

Alexandru Cantacuzino: "Ionel Moța e îngândurat și se apucă să scrie, în mare grabă, o scrisoare Căpitanului. Parcă se temea că nu va avea timp să o sfârșească...Vedem, coborând coama dealului, vreo treisprezece tancuri mari...Ionel moța ne strigă: «Dacă suntem înconjurați, nu cade prizonier nimenea. Murim toți împreună!». Sunt ultimele cuvinte pe care ni le-a spus. Pentru ultima oară, îi văd vii, alături: Ionel cu fruntea ca un munte înnourat și Marin cu fața de marocan - lăsase să-i crească barba - și privirea întoarsă spre ascunzișurile sale sufletești. Bubuitul devine năucitor. Vâjâitul gloanțelor și schijelor ne amețesc. Exploziile obuzelor ne acoperă cu pământ...O detunătură doborâtoare mă forțează să închid ochii. Când îi deschid, o clipă după aceea, privirea îmi cade, la un metru și jumătate de mine, asupra unui corp întins cu fața spre pământ. Îngenunchez și îi ridic capul. E Ionel Moța. La un metru zace Vasile Marin, cu spatele proptit de peretele tranșeii. mă întorc și urlu lui Clime și părintelui Dumitrescu, peste vuietul gloanțelor și al obuzelor: «Ionel și Marin sunt morți!». Peste haina stropită cu sânge neînchegat, ceasul lui Ionel Moța. atârna de lanț, cu geamul spart. S-a oprit. E cinci fără un sfert. Prin haina străpunsă și sfârtecată se văd culorile Drapelului Românesc, pe care era scris: **Legiunea Arhanghelului Mihail**...Îl luase ca să-l poarte cu el, pentru a-l pune în vârful baionetei, la defilare sau când cucercam un oraș. Cu el speram să intrăm și în Madrid. Desfac drapelul și îl întind peste trupurile lor...Sublocotenentul se apropie de mine și mă trage la pământ, după parapet. Îmi zice: *«C`est la guerre!...Mala suerte...»*".

Pr. Dumitrescu-Borșa: "Moța are piciorul stâng despicat și pieptul ciuruit de schije, iar Marin, capul și pieptul. Mi se îngăduie să merg cu morții noștri, să stau de veghe și să fac rugăciuni pentru ei."

ÎNTOARCEREA. Toledo. La capela unde se aflau trupurile neînsuflețite ale lui Moța și Marin. Slujba religioasă, onorurile militare ale unităților din oraș, în prezența Guvernatorului, sicriile purtate pe brațe de ofițeri spanioli, cuvântări. ***Generalul Cantacuzino-Grănicerul***, venit din țară pentru a organiza întoarcerea, spune în cuvântul de despărțire, ostășește: "...din șapte au căzut doi, scoși din luptă alți doi; gestul nostru simbolic a fost împlinit și suntem mândri că am luptat alături de Dvs., pentru cruce și pentru civilizație...Sufletele lui Moța și Marin plutesc printre noi și îmi șoptesc să nu dau acestei înmormântări un caracter de jale, ci unul de sărbătoare națională..." ***(Bănică Dobre).***

9 Februarie 1937, stația de frontieră Grigore Ghica-Vodă. Ora 6 dimineața. "În gară, lume imensă îngenunchiată...Dl. General coboară și îi dă raportul Căpitanului. «Căpitane! Îți aduc echipa legionarilor din Spania. Doi morți, doi bolnavi, un rănit și doi sănătoși. Trăiască Legiunea!» De față, soțiile lui Moța și Marin, părinții lui Marin, prieteni și camarazi... În fiecare stație mai importantă, cei peste 60 de preoți care însoțeau cconvoiul, oficiau serviciul divin, iar la Roman, Cluj și Sibiu, episcopii au dat binecuvântarea lor și au rostit cuvinte de înălțător patriotism... Legionarii, veniți de la depărtări de sute de kilometri, jurau: «Moța și Marin! Jur în fața lui Dumnezeu, în fața jertfei voastre sfinte pentru Hristos și Legiune: Să rup din mine bucuriile pământești. Să mă smulg din dragostea omenească. Și pentru Învierea Neamului meu, în orice clipă, să stau gata de moarte. Jur!»

Eroii legionari sunt duși la Orăștie, unde Moța stă câteva clipe, pentru ultima oară, în fața casei părintești... Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Piatra-Olt, Slatina, Pitești, Titu și Chitila, fiecare oraș românesc este prezent și plânge...În piața gării de Nord, unde se așezase catafalcul, o mare de capete...Serviciul divin se oficiază de câteva sute de preoți și carul mortuar, tras de 74 legionari, duce sicriele până la biserica Gorgani, unde, a doua zi, se perindă peste un milion de oameni prin fața catafalcului". ***(Bănică Dobre)***

Ziua următoare, 13 Februarie, la o lună de la jertfa lor, Moța și Marin traversează Capitala, în triumf, până la Casa Verde din Bucureștii Noi, unde s-a ridicat locașul de veșnică odihnă.

La plecarea sa în Spania, ***Ionel Moța*** a lăsat în păstrarea prof. Nae Ionescu o serie de scrisori sigilate, cu rugămintea de a fi înmânate numai în cazul morții sale. Aceste scrisori reprezintă testamentul său de martir creștin și legionar. Scrisoarea adresată lui Corneliu Codreanu se încheie cu o impresionantă profesiune de credință: "...Iată, deoarece e vorba de despărțire, îți urez ocrotirea lui Dumnezeu și biruința cât mai apropiată. Sunt fericit și mor bucuros că am avut putința de a simți chemarea ta , de a te înțelege și de a te servi, căci tu ești Căpitanul! Ți-am și greșit, și ce știi și ce nu știi. Iartă-mă. N-am greșit însă niciodată celei mai sincere fidelități legionare și fidelității față de tine, Căpitanul. N-am făcut destul pentru Legiune, în ultimii ani, dar am crezut și cred în tine și, față de această credință n-am păcătuit vreodată, nici în cea mai ascunsă cută a sufletului meu...Și să faci, măi Corneliu, din țara noastră, o țară frumoasă ca un soare și puternică și ascultătoare de Dumnezeu! Trăiască Legiunea!"

EPILOG. Legionarii supraviețuitori ai războiului din Spania: Gheorghe Clime, Alexandru Cantacuzino, Neculai Totu și Bănică Dobre au fost asasinați în noaptea de 21/22 Septembrie 1939, în închisoarea de la Râmnicu-Sărat, din porunca regelui Carol al II-lea, iar Pr. Dumitrescu-Borșa va zăcea ani grei în închisorile comuniste. Mormântul lui Ionel Moța și Vasile Marin a fost profanat și distrus din ordinul iudeo-comuniștilor care, luptând în batalioanele roșii din Spania, profanaseră morminte și locașuri sfinte și acolo.

Fapta simbolică a Legionarilor români va rămâne însă, cu toate aceste încercări de a i se șterge urmele, o pildă veșnică a jerfei întru apărarea lui Hristos și a așezării creștine a lumii.

Grupaj alcătuit de ***Erast CĂLINESCU***

BIBLIOGRAFIE:

Banea,Dumitru - *Acuzat, martor, apărător în procesul vieții mele*, Ed. Puncte Cardinale, Sibiu, 1995; Cantacuzino, Alexandru - *Pentru Christos*, Ed. Omul Nou, Miami-Beach, 1969; Codreanu, Corneliu - *Circulări și manifeste*, Ed. Europa, München, 1981; Dobre, Bănică - *Crucificații*, Ed. Omul Nou, 1951; Dumitrescu-Borșa, Ion - *Cea mai mare jertfă legionară*, Ed. Omul Nou, 1951; Moța, Ion - *Testament*, Ed. Omul Nou, 1951; Totu, Neculai - *Însemnări de pe front*, Ed. Omul Nou, 1952.

Pe fondul paginii: fostul mausoleu de la "Casa Verde".

Claudio Mutti

EMIL CIORAN și GARDA DE FIER

Întrucât în ultima vreme s-a vorbit tot mai mult - și mai tendențios - despre "apostazia" lui Emil Cioran cu privire la tinerețea sa legionară, oferim mai jos, spre corectă informare, capitolul pe care i-l dedică d-l Claudio Mutti în volumul ***Le penne dell'Arcangelo. Intellettuali e Guardia di Ferro*** *(Società Editrice Barbarossa, Milano, 1994, Cap. III, pp. 75-84; volumul a apărut inițial în limba franceză:* ***Les plumes de l'Archange****, Editions Hérode, Chalons-sur-Saône, 1993, cu o prefață de Philippe Baillet; am preferat, pentru traducerea de față, ediția italiană, ce cuprinde o versiune a textului revăzută și adăugită de către autor). Traducerea românească aparține lui Răzvan Codrescu. Editura "Puncte Cardinale" intenționează să editeze integral și această nouă carte a cercetătorului italian (după cea intitulată Mircea Eliade și Garda de Fier, apărută deja în cursul acestei luni).* ***Aripile Arhanghelului. Intelectualii și Garda de Fier*** *(din păcate, metafora din titlu nu poate fi redată convenabil în românește!) conține capitole despre Nae Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica și Vasile Lovinescu (controversatul discipol al lui René Guénon și Julius Evola). Ediția românească va cuprinde și traducerea prefeței franceze a d-lui Ph. Baillet ("Eclipsa și revenirea Tradiției. Despre Mișcarea Legionară din România"), precum și o postfață a traducătorului român. Deocamdată să ne oprim la cazul Emil Cioran (1911-1995).*

(Menționăm din capul locului că traducerea de față are un cusur, ce va fi eliminat la eventuala apariție în volum: anumite citate au fost ***retraduse*** *din italiană, traducătorul neavând la îndemână sursele românești sau străine respective. Precizări în această privință au fost incluse, după caz, printre explicațiile date de noi între paranteze drepte, în corpul de note care urmează textului. Le cerem îngăduință cititorilor pentru această "soluție provizorie", asigurându-i că s-a redat cu fidelitate* ***sensul*** *fiecărui citat).*

"Garda de Fier, din care de altfel nu am făcut parte, a constituit un fenomen foarte bizar. Șeful ei, Codreanu, era un slav get-beget, tipul însuși al *hatmanului* ucrainian. Asasinii gardiști erau, în cea mai mare parte, macedoneni dezrădăcinați; în ei se exprima, de fapt, mahalaua românească. Așa cum despre cancer se poate spune că nu este o singură boală, ci un complex de boli, tot așa a fost și cu Garda de Fier: un complex de manifestări, o sectă dementă mai degrabă decât un partid. Se vorbea mai puțin despre *redeșteptarea națională* și mai mult despre... splendoarea morții. Românii sunt în general sceptici, așteaptă prea puțin de la soartă. Deși Garda de Fier era, în general, disprețuită de intelectuali, totuși, psihologicește, situația era variată. Există un soi de alienare în sânul acestui popor profund fatalist. Însă intelectualii la care mă refer și care se plictiseau și se ratau pe la țară cu diplomele lor, s-au îndreptat cu bucurie spre această mișcare, în mod oarecum firesc. Garda de Fier li se înfățișa pretutindeni ca un leac al tuturor relelor: al plictiselii ca și al ratării" (1).

Cu această fantasmagorică avalanșă de injurii târzii înțelegea Emil Cioran să se disocieze public de propriul său trecut, după câteva zeci de ani, pe vremea când Susan Sontag îl lansa pe piața americană.

Dacă este adevărat că Emil Cioran n-a făcut parte din Garda de Fier, în sensul formal și birocratic al expresiei, nu e mai puțin adevărat că el "a trăit cu intensitate fenomenul legionar" (2), cum ne dau mărturie supraviețuitorii Mișcării. Unul dintre aceștia, evocând activitatea "garnizoanei legionare" de la Paris din anii celui de-al doilea război mondial, își amintea că discuțiile politice ale celor vreo 50 de militanți gardiști din capitala Franței erau dominate de "seriozitatea intelectuală și de forța de expunere proprii lui Emil Cioran" (3), cel ce vorbea "de personalitatea lui Corneliu Codreanu, de primejdia evreiască de la noi și din întreaga lume, de necesitatea pedepsirii celor ce spoliaseră națiunea română, de importanța revoluției legionare în viața noastră politică" (4). Pentru toți cei ce-l ascultau, în grupul legionar de la Paris "Emil Cioran devenise un fel de *guru* foarte respectat, pe care puțini aveau curajul să-l înfrunte în chestiunile legionare" (5). Atunci când a ajuns la Paris vestea despre revoluția legionară și despre abdicarea lui Carol II, cei vreo sută de studenți ce se aflau adunați la cantina de pe lângă biserica ortodoxă au izbucnit într-o manifestare de bucurie, iar Emil Cioran a fost cel ce a scos din cantină tabloul cu portretul suveranului și "i-a dat foc el însuși, urlând împotriva acestui rege iudaizat, călăul Gărzii de Fier și asasinul Căpitanului" (6). Tot Cioran a fost cel ce a scris de fapt prefața la eseul lui Paul Guiraud (7) despre *Codreanu și Garda de Fier* (8), îndată ce autorul francez s-a adresat "garnizoanei" pariziene, solicitând "o amplă explicație asupra unor puncte pe care intenționa să le atingă în cartea sa, precum și o prefață din partea legionarilor de la Paris" (9). Această dublă sarcină i-a fost încredințată, își amintește Faust Brădescu, "aceluia care, între noi, avea talentul, autoritatea și capacitatea de a o îndeplini în cele mai bune condiții: EMIL CIORAN" (10).

CLAUDIO MUTTI

LE PENNE DELL'ARCANGELO

Intellettuali e Guardia di Ferro

Società Editrice Barbarossa

Poziția hotărât filogardistă a lui Cioran din acei ani este atestată și de o scrisoare pe care el i-a trimis-o, pe 13 decembrie 1937, lui Mircea Eliade, candidat, se pare, pe listele electorale ale partidului legionar "Totul pentru Țară" (ajungând chiar să fie ales, într-un parlament ce n-a mai fost însă convocat niciodată) (11). Pe lângă solicitarea unui abonament la "Cuvântul" ("ziar suspectat, deoarece se opusese dizolvării Gărzii de Fier") (12), însoțită de oferta propriei colaborări, Cioran îi confirma lui Eliade propria aversiune radicală față de democrație: "Orice act de distrugere a democrației în România e un act creator" (13). Și identifica în Garda de Fier, ce avea să iasă victorioasă la apropiatele alegeri (anulate apoi de oligarhie), unica alternativă posibilă la sistemul politic în vigoare: "Mai mult decât oricând, sunt convins că revoluția legionară este ultima șansă a României" (14). În această scrisoare, filosoful de 26 de ani stabilea chiar o paralelă între tineretul francez și cel român, reținându-l drept "mai interesant" pe cel de-al doilea, pentru că "tinerii naționaliști francezi nu sunt decât niște... cuziști". Cu excepția grupului lui Doriot, "cel mai bun dintre naționaliști, cu calități de lider", naționalismul francez i se părea a fi rămas pe poziții pe care românii le lăsaseră demult în urmă, de pe când Mișcarea Legionară se emancipase de sub tutela bătrânului Cuza, incapabil să accepte dinamismul tinerelor generații.

***

În analele culturii românești, cariera lui Emil Cioran apare strâns legată, la începuturile ei, de învățătura lui Nae Ionescu: filosoful de la Rășinari "continuă într-un fel de eseuri filozofice și vaporoase ideile maestrului, paralel cu Mircea Eliade, însă într-un ton mai exaltat și în forma aforistică a lui Kierkegaard" (15). În fapt, opera lui Cioran se trage din acea gândire "existențialistă și profetică tipic românească și creștină" (16) ce și-a avut figura suverană în Nae Ionescu; dar ea se nutrește, nu mai puțin, cu sugestii provenite de la Nietzsche și Spengler, de la Scheler și Keyserling, încât Horia Sima putea să scrie: "Cioran și-a început traseul interior fascinat de filosofia lui Nietzsche (...) Când Mișcarea Legionară s-a afirmat puternic în România, el a aderat la nietzscheianismul de tip creștin al acestei mișcări" (17).

Acum, rămânând clare toate câte le-am spus despre filogardismul declarat al lui Cioran, merită efortul de a stabili mai limpede între ce limite se poate vorbi despre o adeziune a acestuia la doctrina legionară, de a lămuri, adică, până unde merge identitatea de vederi dintre gânditor și mișcare.

Obiectiv vorbind, ideile expuse în a sa "primă și unică carte social-politică, în care tonul militant este vădit" (18), *Schimbarea la față a României* (19), nu se poate spune că ar coincide întru totul cu cele ale Gărzii de Fier. Desigur, în acest "soi de «discurs pentru națiunea română», simpatic înflăcărat și caracteristic pentru mentalitatea tinerilor în noua Românie" (20), unde "Hegel îi servește autorului ca punct de plecare, însă limbajul lui Nae Ionescu e prezent pretutindeni" (21), este explicită și ocupă un loc central acea repulsie față de sistemul democratic comună lui Cioran și Codreanu. Pentru Căpitanul Gărzii de Fier era vorba "să se puie punct existenței falimentare a statului democratic întemeiat pe ideologia perimată a Revoluției franceze" (22) și "să se desființeze aceste discuții sterile și scump plătite ale parlamentarismului democratic, din care n-a ieșit niciodată lumină și din care, mai ales, nu poate ieși hotărârea eroică de a face față primejdiei în ceasurile grele de acum" (23). La rândul său, Cioran nu-și ascundea admirația față de acele mari tipuri de guvernare ale vremii ce reprezentau o alternativă la democrația parlamentară. "România - scria el - are enorm de învățat de la Rusia. Am impresia că, dacă nu m-aș fi ocupat într-o oarecare măsură și de revoluția rusă sau de nihilismul rus al secolului trecut, aș fi căzut pradă tuturor neajunsurilor unui naționalism inspirat din Daudet și Maurras" (24). Și continua: "Hitlerismul mi se pare o mișcare serioasă prin aceea că a știut să asocieze nemijlocit problemele inerente ale dreptății sociale cu conștiința misiunii istorice a unei națiuni. În ce privește bolșevismul, dacă e adevărat că el reprezintă o barbarie fără egal în lume, nu e mai puțin adevărat că, prin afirmarea absolută a dreptății sociale, reprezintă și un triumf etic unic în felul său. Nu se poate înfăptui o revoluție națională de mare amploare pe fondul inegalităților sociale" (25).

În 1957, adresându-se unui "prieten de departe" (26), intelectual din generația sa rămas în România, Cioran va evoca vremea când "prejudecățile democrației" le repugnau amândurora și își va reaminti cum el însuși înfierase regimul de tip parlamenta: "ca pe o rușine a Speciei, simbol al unei omeniri vlăguite, fără pasiuni și convingeri, lipsită de viitor, mărginită în toate cele, incapabilă să se înalțe spre absolut..." (27) și așa mai departe. Pe când, continua el, "sistemele ce voiau să-l elimine (este vorba de regimul parlamentar - n.n.), spre a-i lua locul, îmi păreau admirabile fără excepție, armonizate cu mișcarea Vieții, divinitatea mea din vremea aceea" (28).

Democrația, după judecata emisă de Cioran încă din 1936, nu era în măsură să creeze nici un mit, ci doar plate mediocrități și goale abstracțiuni: "Democrația românească n-a creat nici măcar conștiința de cetățean. Cu platitudini și goale abstracțiuni nu se poate însufleți un popor. România are nevoie de o exaltare până la fanatism. O Românie fanatică este o Românie schimbată la față. Fanatizarea României este transfigurarea României" (29).

Și paginile din *Schimbarea la față...* dedicate problemei evreiești reamintesc în mare măsură pozițiile legionare. Să luăm cutare pasaj: " Invazia iudaică din ultimele decenii... a făcut din antisemitism o caracteristică esențială a naționalismului nostru. De neînțeles la alte meridiane, la noi acest fapt își găsește o anume îndreptățire, care nu trebuie însă exagerată (...) **Un organism național sănătos se verifică întotdeauna în lupta împotriva evreilor, mai cu seamă atunci când aceștia, prin număr și prin obrăznicie, invadează un popor.** Dar

☛

DE LA DREAPTA ...

...LA STÂNGA

antisemitismul nu rezolvă nici problemele naţionale şi nici cele sociale ale unui neam. El reprezintă o acţiune de *purificare* şi nimic mai mult. Viciile constituţionale ale acelui neam rămân aceleaşi. Îngustimea de vederi a naţionalismului românesc are drept cauză derivarea acestuia din antisemitism. O problemă lăturalnică ajunge astfel *izvor* de acţiune şi de viziune" (30).

Şi ceva mai departe: "Ori de câte ori un popor capătă conştiinţă de sine însuşi, intră în mod fatal în conflict cu evreii. Conflictul latent existent dintotdeauna între evrei şi poporul respectiv se actualizează în câte un moment istoric hotărâtor, la o răscruce esenţială, aşezându-i pe evrei în afara organismului naţional. Mai mult încă: **există momente istorice care fac din evrei, în mod fatal, trădători** (...) Nesimţindu-se nicăieri acasă, ei nu cunosc în nici un fel tragedia înstrăinării. Evreii sunt singurul popor care nu se simte legat de *peisaj*. Nu există colţ de pe pământ care să le fi modelat sufletul; iată pentru ce sunt întotdeauna aceeaşi în orice ţară şi pe orice continent. Sensibilitatea cosmică le este străină (...) În orice privinţă evreii sunt *unici*; nu au pereche în lume, încovoiaţi cum sunt sub un blestem de care Dumnezeu singur este răspunzător. Dacă aş fi evreu, m-aş sinucide imediat" (31). E interesant de notat, în sfârşit, cum o asemenea poziţie - şi e şi aici o coincidenţă de vederi cu legionarismul - a fost totuşi departe de a constitui un *alibi* care să justifice instaurarea unui "capitalism naţional" eliberat de influenţa şi concurenţa evreiască. "În ce privinţă capitaliştii români sunt mai buni decât capitaliştii evrei? Aceeaşi ferocitate şi la unii şi la ceilalţi. Nu pot să-mi închipui - şi refuz să cred - că am putea înfăptui o revoluţie naţională care să-i distrugă pe capitaliştii evreii şi să-i cruţe pe cei români. O revoluţie naţională care şi-ar dori să-i salveze pe capitaliştii români mi s-ar părea ceva monstruos" (32). Ne vin în minte cuvintele aceluiaşi Codreanu: "Dar nici nu vom admite ca la adăpostul formulelor tricolore să se instaleze o clasă oligarhică şi tiranică, pe spatele muncitorilor de toate categoriile, şi să-i jupoaie literalmente de piele, fluturând necontenit prin văzduh vorbe precum: **Patrie** - pe care n-o iubesc; **Dumnezeu** - în care nu cred; **Biserică** - în care nu intră niciodată, sau **Armată** - pe care o trimit la război cu braţele goale. Acestea sunt realităţi care nu pot constitui embleme pentru escrocherie politică în mâna unor scamatori imorali" (33).

În pofida anumitor convergenţe cu ideologia gardistă, vitalismul lui Cioran se întemeiază şi pe o seamă de luări de poziţie ce ar putea fi calificate drept moderniste sau futuriste şi care sunt, fără îndoială, incompatibile cu tradiţionalismul legionar şi mai ales cu religiozitatea din care acesta se nutreşte. Izbeşte, bunăoară, în paginile *Schimbării la faţă*..., un fel de fobie faţă de bizantinism, negându-se astfel chiar rădăcinile spiritualităţii româneşti: "Plaga mare a Rusiei - ca şi a noastră - a fost tradiţia bizantină, suflul spiritualităţii bizantine, care altoit într-o cultură străină devine anchiloză, schematism abstract, iar pe plan politic şi cultural, reacţionarism organizat (...) Şi când te gândeşti că România a vieţuit secole sub blestemul spiritului bizantin!" (34). S-ar putea crede că Cioran voia să renege componenta bizantină a culturii româneşti cu scopul de a da prioritate altor eredităţi, cum ar fi, de pildă, originea romană. Iată însă că verdictul său cu privire la civilizaţia romană e tot unul negativ (părându-ni-se, fie-ne iertat s-o spunem, nedemn de inteligenţa lui Cioran şi în contrast cu valorificarea legionară a romanităţii). "Despre romani - scrie Cioran - se poate spune că au constituit o mare naţiune; dar n-am respecta nuanţele, de am numi-o cultură mare. O naţiune care a dat lumii numai o conştiinţă juridică, metode de colonizare şi historiografie, n-a depăşit categoriile elementare ale spiritului" (35).

Contrapartea urii pe care a nutrit-o Cioran faţă de Bizanţ (şi cu atât mai mult, *il va sans dire*, faţă de moştenitorii otomani ai civilizaţiei bizantine) e o adevărată şi tipică superstiţie asupra "istoriei" înţelese doar ca dinamism citadin, urbanizare, industrializare totală. Şi în această privinţă, deci, poziţiile lui Cioran sunt în oarecare divergenţă cu cele ale Gărzii de Fier care, deşi nu respingea perspectiva unei industrializări moderate (pe măsura realităţilor româneşti), voia să-i păstreze României specificul fundamental ţărănesc. Legionarii n-au pus niciodată în discuţie valoarea *satului* ca şi celulă vitală a organismului comunitar naţional, pe când Cioran s-a aşezat în mod hotărât de partea citadinismului, tunând şi fulgerând împotriva susţinătorilor vieţii rurale şi ai culturii aferente acesteia. "Nenorocirea noastră - scrie el - ţine de condiţia de viaţă a popoarelor agrare. Ritmul lor lent ar fi o fericire, dacă n-ar exista evoluţia încordată a ţărilor industriale (...) Entuziasmul pentru sat este nota comună a intelectualilor noştri de totdeauna, este nota lor proastă. Căci dacă ei ar fi avut cât de puţin spirit politic, ar fi înţeles că satul nu reprezintă absolut nici o funcţie dinamică, iar, pentru accesul la (statutul de) mare putere, este de-a dreptul o piedică. Satul este sub-structura şi baza biologică a unei naţiuni; el nu este, însă, purtătorul şi motorul ei. Un an din viaţa unui oraş modern este mai plin şi mai activ decât o sută din viaţa unui sat. Şi nu numai din cauza marelui număr al populaţiei, ci şi din felul de viaţă al oraşului, care îşi accelerează ritmul din substanţa lui internă. Oraşul şi industrializarea trebuie să fie două obsesii ale unui popor în ridicare" (36).

Pe temeiul elementelor rezultate din această scurtă antologie a "gândirii politice" cioraniene, se pot înţelege mai bine mărturiile conform cărora acest "Nietzsche din Carpaţi" ar fi trăit cu intensitate fenomenul legionar, dar apare întemeiată şi declaraţia lui Cioran însuşi, conform căreia el n-ar fi făcut parte niciodată din Garda de Fier. Vrem să spunem că avem de-a face cu unul dintre acei numeroşi intelectuali români care, menţinându-şi autonomia de gândire şi neaderând formal la Mişcarea Legionară, au mers totuşi pe un drum paralel cu al ei şi i-au susţinut activismul.

NOTE

(1) François Bondy, *Gespräche mit E. M. Cioran*, Europaverlag, Wien-München-Zürich, 1972, p.113. [Aici am tradus citatul din versiunea lui italiană - n.tr.rom.]

(2) (Faust Brădescu), *Emil Cioran îşi reneagă trecutul*, în "Carpaţii" (Madrid), 25 octombrie - 25 noiembrie 1973. [Citatele din articolul respectiv le-am retradus după versiunea italiană]

(3) *Idem*. O recunoaştere asemănătoare a rolului jucat de Emil Cioran în sânul grupului legionar de la Paris se găseşte şi în Horia Sima, *Prizonieri ai puterilor Axei*, Madrid, 1990, p. 92.

(4) (F. Brădescu), art. cit.

(5) *Idem*.

(6) *Ibidem*.

(7) Paul, ci nu Henri, cum greşit indică ediţiile italiene.

(8) P. Guiraud, *Codreanu et la Garde de Fer*, Paris, 1940. Eseul a fost apoi introdus de Bardèche în volumul *Les fascismes inconnus*, Défense de l'Occident, 1969; ed. it.: *I fascismi sconosciuti*, Ed. del Borghese, Milano, 1969 (apoi Ciarrapico Editore, Roma, f.a.).

(9) (F. Brădescu), art. cit.

(10) *Idem*. [Respectiva "Scrisoare-prefaţă" a apărut sub semnătura "Les légionnaires de Paris" şi este datată "30 Novembre 1940" (ziua comemorativă a asasinării lui Corneliu Codreanu). Trebuie adăugat că acelaşi Cioran începuse să traducă şi cartea Căpitanului, *Pentru legionari*; cartea va apărea însă, în 1938, într-o altă traducere franceză]

(11) [Aici autorul trimite la nişte pagini anterioare - 70-71 - din cartea sa, bazate pe informaţii extrase din *Memoriile* lui M. Eliade (a se vedea mai ales pp. 10-39 din volumul al doilea al ediţiei româneşti apărute la "Humanitas" în 1991)]

(12) M. Bussagli, *Mircea Eliade: ricordo e valutazione storica*, în "Storia contemporanea", XVIII, 4, august 1987, p. 727.

(13) *Mircea Eliade e l'Italia*, cit., p. 227 [pasaje retraduse aici din italiană].

(14) *Idem*. În volumul apărut în Italia, sintagma "revoluţia legionară" nu este redată, fiind substituită printr-un *omissis*. Faptul se explică prin împrejurarea că în documentul original cineva a încercat să şteargă cuvintele *revoluţia legionară*, care au rămas, totuşi, încă lizibile. Această explicaţie ne-a fost furnizată de prof. Scagno, îngrijitorul cărţii, înlăturându-se astfel îndoielile şi perplexitatea pe care le-am exprimat, cu privire la acel *omissis*, în cartea noastră *Mircea Eliade e la Guardia di Ferro*, pp. 24-25 (ed. rom.: Claudio Mutti, *Mircea Eliade şi Garda de Fier*, Editura "Puncte Cardinale", Sibiu, 1995).

(15) G. Călinescu, *History of Romanian Literature*, U.N.E.S.C.O. - Nagard Publ., Milano, 1988, p. 826 [în cea mai răspândită ediţie românească a *Istoriei*... călinesciene - cea din 1982, îngrijită de Al. Piru şi apărută la "Minerva" - rândurile despre Cioran se află la p. 955, de unde le şi reproducem aici].

(16) Octavian Buhociu, *Cioran in Romania*, în "Diorama letterario", 148, mai 1991, p. 32.

(17) "Ţara şi Exilul", anul IX, nr. 9-10, iulie-august 1973, p. 18 [retradus aici din italiană].

(18) F. Del Fabbro, *E. M. Cioran: la vita, i libri*, în E. M. Cioran, *La tentazione di esistere*, Bompiani, Milano, 1988, p. 218.

(19) E. Cioran, *Schimbarea la faţă a României*, Ed. "Vremea", Bucureşti, f.a. (de fapt: 1936; ed. a doua: 1941). În 1990, Editura "Humanitas" din Bucureşti a publicat o nouă ediţie a acestui eseu, cu o prefaţă în care autorul se distanţează de poziţiile propriei tinereţi. [Mai mult decât atât: cartea este prezentată într-o versiune *masiv cenzurată* de către Cioran însuşi. Din păcate, n-am avut la îndemână, traducând textul de faţă, decât această din urmă versiune românească; de aceea, cu excepţia câtorva fraze preluate din alte surse, a trebuit, deocamdată, să retraducem, după versiunea italiană a d-lui C. Mutti, citatele - destul de ample - din ediţia originală]

(20) G. Călinescu, loc cit.

(21) *Idem*.

(22) C. Z. Codreanu, *Il capo di cuib*, Ed. di Ar, Padova, 1981, p. 100. [Este vorba de o ediţie italiană din *Cărticica şefului de cuib*; în ediţia românească mai recentă (1990), scoasă la Miami Beach (Florida, S.U.A.), col. "Omul Nou" (Traian Golea), a se vedea p. 108]

(23) *Idem*. [ed. rom. cit., p. 107]

(24) E. Cioran, *Schimbarea la faţă a României*, ed. cit., p. 228. [Numai propoziţia iniţială apare şi în ediţia din 1990, p. 202]

(25) *Idem*, pp. 228-229. [Ediţia din 1990 nu conţine acest pasaj].

(26) E. M. Cioran, *Histoire et utopie*, Gallimard, Paris, 1960; ed. a doua: 1977; ed. a treia: 1987. Trad. it.: *Storia e utopia*, Il Borghese, Milano, 1969 şi Adelphi, Milano, 1982, p. 13 [ed. rom.: *Istorie şi utopie*, Editura "Humanitas", Bucureşti, 1992]. "Prietenul de departe" era Constantin Noica, care pentru scrisoarea de răspuns a fost condamnat la 25 de ani de închisoare! Scrisoarea lui Noica se găseşte în E. M. Cioran - C. Noica, *L'ami lointain: Paris - Bucarest*, Criterion, Paris, 1991; ed. it.: Il Mulino, Bologna, 1993. [A se vedea, pentru acest dialog epistolar, şi ed. rom. cit. din *Istorie şi utopie*, pp. 5-27 şi 143-158, precum şi cap. "Între istorie şi utopie" din excelentul eseu al prof. Ionel Necula, *Cioran - scepticul nemântuit*, Editura "Demiurg", Tecuci, 1995. Cât priveşte scrisoarea lui Cioran către Noica, ea a fost publicată iniţial în "Nouvelle Revue Française" (1957)].

(27) E. M. Cioran, *Storia e utopia*, Adelphi, loc cit. [ed. rom. cit., p.7]

(28) *Idem*. [ed. rom. cit., pp. 7-8].

(29) *Schimbarea la faţă*..., ed. cit, p. 46 [ed. 1990, p. 46, de unde lipseşte însă propoziţia a doua].

(30) *Idem*, pp. 128-129. [Ed. 1990 nu conţine aceste consideraţii despre evrei; citatul de faţă şi următoarele două au fost retraduse aici din italiană (pentru motivele arătate anterior), cu excepţia segmentelor subliniate, care reproduc chiar cuvintele originale ale lui Cioran].

(31) *Ibidem*, pp. 130-132. Cea mai mare parte a lungului rechizitoriu privitor la evrei a fost suprimată de către autor în ediţia din 1990. Pe de altă parte, în acelaşi an, Cioran declara într-un interviu apărut într-o publicaţie franceză: "Evreii sunt plămada popoarelor; fără ei, ţările pe unde trăiesc se ofilesc şi devin triste. Plecarea lor masivă din România poate fi considerată ca o mare tragedie" ("L'Arche", februarie 1990). [A se vedea şi *Schimbarea la faţă... a lui Emil Cioran*, în "Puncte Cardinale", Anul IV, Nr. 45-46, sept.-oct. 1994, p. 21]

(32) *Ibidem*, p. 132.

(33) C. Z. Codreanu, *Per i legionari. Guardia di Ferro*, Ed. di Ar, Padova, 1984 (ed. a doua), p. 38 [Cartea lui Corneliu Zelea Codreanu, *Pentru legionari*, apărută în 1936, a cunoscut numeroase ediţii româneşti şi străine; cea mai recentă traducere italiană îi aparţine chiar d-lui C. Mutti. Pasajul reprodus aici se află în ediţia princeps la p. 24; poate fi găsit şi în răspândita culegere intitulată *Din luptele tineretului român (1919 - 1939)*, Editura Fundaţiei "Buna Vestire", Bucureşti, 1993, pp. 25-26].

(34) *Schimbarea la faţă*..., ed. cit., pp. 18-19 [ed. 1990, pp. 19-20]. Astfel de accente antibizantine se regăsesc şi-n alte locuri din carte, ca de pildă la pp. 107-108: "Cultura bizantină n-a fost decât un văl negru, care ne-a ascuns lumina, un doliu sinistru al mizeriei noastre naţionale (...) Aş muri de tristeţe dacă în România - printr-o perversiune a soartei - ar renaşte în viitor cultura bizantină. Un singur ţipăt din Revoluţia franceză este pentru noi un îndemn infinit mai mare decât toată spiritualitatea bizantină laolaltă. Căci dacă nu vom învăţa nimic din elanurile nemăsurate ale naţiunilor mari, atunci nu ne mai rămâne decât să ne îngropăm sufletul între zidurile afumate ale bisericilor noastre şi să ne stingem în suspine la picioarele acelor sfinţi idioţi [aici autorul italian a simţit nevoia să intercaleze un *sic*] care au ţinut acestui popor de urât în toată vremea trecutului său deşert" [a se vedea, în ed. 1990, pp. 111-112; asemenea pasaje de delir juvenil - cartea a fost scrisă în 1935-1936, la 24 de ani - au rămas necenzurate de Cioran, singura lui grijă fiind, în 1990, *strict* aceea faţă de fragmentele ce i-ar fi putut supăra pe *evrei* ...]

(35) *Idem*, p. 13 [ed. 1990, p. 14].

(36) *Ibidem*, p. 108 [ed. 1990, p. 112].

Religie ŞI Cultură

Într-un Număr anterior am pus problema raportului dintre religie şi filosofie, care nu este decât un aspect particular al raportului mai general dintre *religie* şi *cultură*. Tendinţa dominantă în lumea modernă este aceea de a se subsuma religia culturii, confundându-se astfel două tipuri esenţial diferite de realităţi spirituale. Religia reprezintă *cu totul altceva* şi decât fiecare ramură a culturii în parte, şi decât cultura în ansamblul ei.

Privit ***independent de raportul său cu Dumnezeu***, omul poate desfăşura în lume două feluri de activităţi (conforme "dublei naturi" a fiinţei sale): unele *materiale*, alcătuind ceea ce numim îndeobşte *civilizaţie*, iar altele *spirituale*, alcătuind ceea ce numim îndeobşte *cultură*. Civilizaţia şi cultura sunt deopotrivă *produse naturale ale geniului omenesc* şi reprezintă titlul nostru de nobleţe în *perspectivă istorică*.

Privit ***în raportul său cu Dumnezeu***, deci cu *spiritul* absolut, omul este predispus, prin latura *spirituală* a fiinţei sale, nu doar la o activitate de tip *cultural* (ce se poate desfăşura şi cu Dumnezeu, şi fără Dumnezeu), ci şi la o activitate de tip *religios* (în care Dumnezeu este factorul prim şi indispensabil). Există, aşadar, o sferă a *spiritualităţii*, de care ţin, principial vorbind, atât religia cât şi cultura. Dar în vreme ce cultura are o origine *naturală* şi o finalitate *istorică*, religia are origine *supra-naturală* (revelaţia) şi finalitate supra-istorică (mântuirea).

Se scapă adeseori din vedere un aspect esenţial: orice religie autentică se cere *asumată prin credinţă*, implicând o adeziune totală şi necondiţionată. Religia *te confiscă* şi *te obligă*, odată ce ai optat în mod liber pentru ea, la o strictă delimitare faţă de celelate religii. Adevăratul început al vieţii religioase se face tocmai cu *opţiunea* categorică pentru *o religie* ("Să nu ai alţi Dumnezei afară de mine!"). Cine se arată dispus *să acorde credit* la toate, acela *nu crede*, cu adevărat, în nimic. Acest gen de "deschidere" spirituală este specific şi chiar indispensabil *mentalităţii culturale* (care se bazează pe *însumare*), dar nu şi *mentalităţii religioase* (care se bazează pe *opţiune*). Cel ce-şi zice "credincios", pretinzând "a crede" în acelaşi timp şi-n Hristos şi-n Buddha, şi-n înviere şi-n reîncarnare, acela nu poate fi decât un impostor religios; el poate avea "cultură religioasă", dar "spirit religios" sigur nu are! Din păcate, acesta este astăzi unul dintre aspectele cele mai răspândite ale confuziei dintre religie şi cultură.

E un adevăr de-acum banal că artele şi manifestările culturale în genere s-au născut din viaţa religioasă şi în slujba acesteia. Prin urmare, *condiţia originară a culturii este aceea de a lucra cu mijloace relative în slujba absolutului*. Istoria spirituală a omului reprezintă un lung şi complex dialog între religie şi cultură. Au existat epoci în care religia a fost dominantă, subordonându-şi manifestările culturale, aşa cum au existat şi epoci în care primatul a revenit culturii, cu orgoliile ei autonome. Această deplasare de accent pare să aibă un caracter oarecum regulat, epocile *teocentrice*, de verticalitate sacră (cum au fost Antichitatea timpurie şi Evul Mediu), alternând cu epocile *antropocentrice*, de orizontalitate profană (cum au fost Antichitatea clasică şi Modernitatea, de la Renaştere până azi). Pe de o parte, *omul care-şi adoră zeii*; pe de altă parte, *omul care se adoră pe sine însuşi*. Pe de o parte, *credinţa* şi *smerenia* (altoite pe "sentimentul stării de creatură"); pe de altă parte, *raţiunea* şi *orgoliul* (altoite pe aserţinea că omul ar fi "măsură a tuturor lucrurilor"). Pe de o parte obsesia *iluminării mistice* şi a *mântuirii* în eternitate; pe de altă parte, obsesia *cunoaşterii luciferice* şi a *creaţiei* înlăuntrul acestui "veac".

Rezultă de aici două mari tipuri de cultură: ***cultura ancillară*** (de la lat. *ancilla*, "cea care slujeşte"), specifică epocilor teocentrice, de esenţă "serafică", şi ***cultura autonomă***, specifică epocilor antropocentrice, de esenţă "luciferică". Geniul creator şi iscoditor al omului (interpretabil, în termeni creştini, ca o consecinţă a statutului ontologic al fiinţei umane, făcute "după chipul şi asemănarea" Creatorului) poate lucra *în numele lui Dumnezeu* şi *pentru Dumnezeu* sau poate lucra *în nume propriu* şi *împotriva lui Dumnezeu*.

Omul se situează cultural, în genere, după cum îşi tălmăceşte *raportul dintre libertate şi cunoaştere*. Culturile autonome, care au o înţelegere *cantitativă* atât a libertăţii cât şi a cunoaşterii, cred că înregimentarea religioasă îngrădeşte cunoaşterea, văzută ca principală finalitate a vieţii spirituale; de aceea, ele îşi propun "emanciparea" faţă de orice formă de religie, ajungând, la extremă, până la ateismul militant. Culturile ancillare, care au o înţelegere *calitativă* a libertăţii şi a cunoaşterii, văd în religie mai degrabă o instanţă superioară şi o garanţie a adevărurilor *necesare*; pentru ele cunoaşterea nu reprezintă un scop în sine, căci totul se subordonează ideii de *mântuire*; cunoaşterea, prin ea însăşi, nu este mântuitoare în sens religios; ea poate fi uneori un auxiliu al mântuirii, dar alteori poate să devină şi pricină de sminteală. În fond, stau faţă în faţă două feluri de cunoaştere: *cunoaşterea de tip profan* şi *cunoaşterea de tip sacru*. În culturile autonome ele se exclud, pe când în culturile ancillare caută să se armonizeze. Şi armonia lor este realmente posibilă, câtă vreme una nu uzurpă domeniul şi nu contestă legitimitatea celeilalte.

Oricum, religia nu trebuie confundată nici cu cultura în genere, nici cu cultura religioasă (ancillară) în particular. Deşi aparţin sferei comune a spiritualităţii, religia a fost şi rămâne *altceva* decât cultura, iar principial ea nu poate fi decât *supraordonată* acesteia. Nu religiile se altoiesc pe culturi, ci culturile pe religii. Culturile antireligioase sunt culturi "matricide", expresii ale perversiunii, ale "ieşirii din fire". Ele pot fi "desfătătoare", în sistemul lor de referinţă, dar "procopsitoare" nu sunt. Culturile ancillare sunt "instrumente" ale mântuirii, "vehicule" spre Dumnezeu. Culturile autonome nu sunt decât stranii modalităţi ale omului de a muri "pe limba lui".

Noi trăim spasmotic astăzi, pe cât se pare, amurgul unei epoci antropocentrice, de cultură autonomă. Dacă alternanţa despre care vorbeam nu este o iluzie, atunci ne aşteaptă, într-un viitor nedefinit, zorii unei noi epoci teocentrice, de cultură ancillară... Sau urgia apocaliptică, în faţa căreia culturile tac neputincioase.

Răzvan CODRESCU

DIN POEZIA MISTICĂ SPANIOLĂ

San Juan de la Cruz / Sfântul Ioan al Crucii (1542 - 1591)

CÂNTAREA SUFLETULUI CARE SE DESFATĂ ÎNTRU CUNOAŞTEREA LUI DUMNEZEU PRIN CREDINŢĂ

Eu bine ştiu izvorul ce naşte şi purcede,
cu toate că e noapte !
Izvoru-acela pururea se-ascunde,
dar bine-l ştiu ce taină poartă-n unde,
cu toate că e noapte.
Şi într-a vieţii vreme-ntunecată
răcoarea lui credinţei i se-arată,
cu toate că e noapte.
Nu-i ştiu obârşia, căci obârşie n-are,
dar ştiu că totul dintru el răsare,
cu toate că e noapte.
Şi ştiu că mai frumos nici nu se poate
şi că din el se-adapă-n lume toate,
cu toate că e noapte.
Că nu-i nimic ce de pământ ar ţine,
nici vad prin el, o ştiu la fel de bine,
cu toate că e noapte.
Nu-i limpezimea lui nicicând umbrită
şi orice rază-i de la el pornită,
cu toate că e noapte.
Eu ştiu că-n unda-i mai presus de fire
se scaldă cer, infern şi omenire,
cu toate că e noapte.
Că valul ce-i din sânul lui purces
e-atotputernic, bine-am înţeles,
cu toate că e noapte
Iar dacă-ntreg din două guri purcede,
ştiu bine că nici una nu-l precede,
cu toate că e noapte.
Ci toate trei sunt una-n apa vie,
iar sinea-ntreolaltă şi-o-mlădie,
cu toate că e noapte.
Lucrează tainic curgerea meree
şi-n pâinea vie, viaţă să ne deie,
cu toate că e noapte.
Chemată este orişice făptură
să-şi potolească setea-n unda pură,
cu toate că e noapte.
Acel izvor de viaţă ce-l tânjesc
în pâinea-aceasta vie-l dibuiesc,
cu toate că e noapte.

În româneşte de
Anca Crivăţ şi Răzvan Codrescu

ÎNSUŞIRILE LUI DUMNEZEU ÎN CONCEPŢIA VECHIULUI TESTAMENT (III)

a) Sfinţenia lui Dumnezeu

Dumnezeu este sfânt - *kadoş* (ebr.), străin de orice urmă de necurăţenie, departe de orice lucru pământesc. Această concepţie o găsim la evrei încă din cele mai vechi timpuri. În *Exod* (15, 11) se spune: "Cine este asemenea Ţie, mărit întru sfinţi, înfricoşat întru mărire, făcător de minuni?".

Dumnezeu este mai presus de tot ce este rău, imperfect, stricat, profan; adesea este scoasă în evidenţă partea morală a acestei însuşiri: "Fiţi sfinţi, că şi eu sunt sfânt" (*Lev.* 19, 20).

Aşadar, *kadoş* înseamnă "nemărginire" metafizică, dar şi perfecţiune morală. Această însuşire a lui Dumnezeu este şi temelia întregii Sale opere de mântuire a omului.

Ideea de sfinţenie cuprinde în sine două aspecte: unul negativ - lupta contra răului - şi altul pozitiv - desăvârşirea morală. Dumnezeu Însuşi S-a făcut cunoscut pe deplin omului în sfinţenia Lui absolută, întruchipată de iubirea nemărginită a Persoanelor divine, conform dogmei trinitare creştine de mai târziu.

b) Mânia şi milostivirea Domnului

Dumnezeu este "zelos", luptă cu energie contra răului, dar "zelul" Domnului se arată şi în mânie, pedepsind şi distrugând, atunci când crede de cuviinţă. El în toate Îşi vădeşte sfinţenia, perfecţiunea şi dreptatea fiinţei Lui.

Sfinţenia lui Dumnezeu se arată însă mai ales ca milostivire, ca bunăvoinţă către oameni.

Această însuşire a lui Dumnezeu s-a manifestat îndeosebi faţă de Israel. Dumnezeu a auzit strigătele poporului în Egipt şi prin milostivirea Sa i-a scos pe evrei de acolo, purtându-se cu ei asemenea unui tată cu copiii săi. Totuşi Dumnezeu este prezentat ca nepărtinitor (*Dt.* 10, 17) şi atotdrept în lucrările Sale. Nu numai că nu săvârşeşte nici un rău, dar îndreaptă răul făcut de oameni, realizând ideea completă de Bine şi de Dreptate, chiar dacă uneori pe deasupra înţelegerii noastre.

c) Dragostea divină

Dragostea divină înseamnă, în primul rând, păstrarea unei legături cu omul, indiferent de "meritul" acestuia.

În *Deuteronom* găsim că Iahve a ţinut faţă de evrei jurământul făcut părinţilor lor, numai fiindcă i-a iubit (7, 8); pe aceştia i-a ales dintre neamuri numai în temeiul iubirii Sale (10, 16), altminteri Israel nemeritând cu nimic această alegere, ba chiar arătându-se mai mereu un popor aplecat spre neascultare. Aşa cum un tată îşi creşte copilul, tot aşa şi Iahve a crescut poporul lui Israel (*Dt.* 8, 2-5). Astfel de cugetări religioase găsim şi în *Iov*, *Proverbe*, *Ieremia* sau *Osea* (unde, din cap. 11 înainte, acest raport de iubire al lui Dumnezeu cu Israel este reprezentat chiar sub forma iubirii dintre tată şi fiu).

La profetul Isaia găsim această temă dezvoltată şi mai mult. Iahve este din veci tatăl şi mântuitorul poporului evreu (63, 16). Israeliţii sunt numiţi "fii" şi "fiice". În tot locul profetul scoate în evidenţă iubirea nemărginită a lui Dumnezeu faţă de poporul Său (v. mai ales 40-56).

La Maleahi faptul că Iahve îşi iubeşte poporul apare ca o dogmă. El îşi începe astfel profeţia: "V-am iubit, zice Iahve, (...) ca un părinte" (1, 2-6).

Iubirea unită cu jertfa celui ce iubeşte era, pe vremea Vechiului Testament, abia întrezărită. Ideea a fost dezvoltată complet în Noul Testament, devenind temeiul însuşi al religiei creştine.

d) Înţelepciunea divină

O altă însuşire a lui Dumnezeu este înţelepciunea, adică atotştiinţa divină unită cu sfinţenia, dreptatea şi iubirea. În virtutea acestei însuşiri, nu se poate produce nimic în lume fără Dumnezeu. Psalmistul, ca şi Profeţii, dezvoltă constant această idee. Expresia iudaică pentru aceste lucrări înţelepte ale lui Dumnezeu s-ar traduce cu "sfaturi" sau "cugetări", întâlnindu-se în fiecare carte a Vechiului Testament.

O descriere amănunţită a modului în care înţelepciunea lui Dumnezeu lucrează în lume o dă profetul Isaia (28, 29). Dragostea şi înţelepciunea lui Dumnezeu constituie principiul creaţiunii, conservării şi cârmuirii lumii, culminând cu opera divină de mântuire a omului.

Aceste însuşiri ale Divinităţii le găsim afirmate pe tot parcursul Vechiului Testament. Ele se manifestă pretutindeni şi neîncetat, căci scopul ultim este ca pământul întreg să se umple de slava lui Dumnezeu (*Ex.* 9, 16).

N. CRĂCEA

"CREŞTINISMUL CUMINTE"

Revista PUNCTE CARDINALE îşi propune, sub acest supratitlu, să deconspire periodic modurile în care doctrina Bisericii Ortodoxe a fost şi este în continuare falsificată de anumite forţe anticreştine (masonice şi comuniste), infiltrate uneori chiar în sânul Bisericii. Scopul ascuns al falsificării învăţăturilor Sfintei noastre Biserici Ortodoxe se vădeşte a fi acela de a transforma *creştinismul românesc* într-o religie moartă, într-un "*creştinism cuminte*", care să nu poată deranja în nici un fel planurile oculte de descreştinare a Europei de Răsărit.

A fi comunist- un păcat contra Duhului Sfânt

A fi comunist - iată unul dintre *păcatele săvârşite împotriva Duhului Sfânt!* De ce preoţii de azi (şi sunt în număr de cca 11.000 de preoţi ortodocşi în România) *nu predică de la amvoanele bisericilor acest adevăr?* De ce Sfântul Sinod al B.O.R. *nu are curajul să se smulgă din satanismul roşu şi să afirme acest adevăr* ţinut sub obroc de către securiştii cu sutană? De ce după decembrie 1989 nu s-au reeditat manualele de morală creştină (pentru învăţământul secundar) şi tratatele de morală (pentru învăţământul teologic superior) tipărite înainte de 23 august 1944, în care, la capitolul "Păcatul. Natura şi felurile păcatului", se arăta clar, negru pe alb, că *a fi comunist, socialist, anarhist sunt păcate contra Duhului Sfânt?* De ce şi astăzi în cărţile bisericeşti de învăţătură morală pentru popor, pentru credinciosul de rând, se *cenzurează prin omisiune* acest adevăr?

Să cercetăm "Manualul de MORALĂ CREŞTINĂ pentru cl. a VI-a secundară de băieţi şi fete", întocmit, "conform programei analitice din 1935", de preotul N.V. Hodoroabă, profesor de religie, autor de manuale, premiat de Academia Română şi de Societatea Scriitorilor. A fost unul dintre cele mai apreciate manuale de morală creştină. Citām de la pag.52:

"Păcatele împotriva Duhului Sfânt. Sunt cele mai grele păcate, căci despre ele Iisus zice: <<Că nu se vor ierta nici în viaţa de acum, nici în cea viitoare>>(Matei 12, 32). Prin ele, omul singur se exclude de la mântuire. Sunt în număr de patru."

Aşadar, să vedem care sunt cele patru feluri de păcate împotriva Duhului Sfânt. Le vom enumera, cu exemplificările de rigoare, din cel mai răspândit manual de religie creştină al epocii interbelice. A fost tipărit pentru cl. a VI-a secundară, în multe ediţii. A fost întocmit de cel mai mare dogmatist de pe atunci al Bisericii noastre, pr. prof. Irineu Mihălcescu, fostul Mitropolit al Moldovei, mai târziu asasinat prin otrăvire de către bolşevici. Citām din ediţia 1942, pp. 81-82:

"Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt acelea care se opun direct virtuţilor teologice. Ele sunt în număr de patru, şi anume: **1-Apostasia** *şi* **2-Împotrivirea la adevărul învederat** *(ambele contrare credinţei),* **3-Prea mare încredere în bunătatea lui Dumnezeu** *şi* **4-Deznădăjduirea de îndurarea lui Dumnezeu** *(ambele contrare speranţei). Fiecare din ele este apoi contrar dragostei lui Dumnezeu, pentru că cine iubeşte cu adevărat pe Dumnezeu nu poate cădea în asemenea păcate".*

Vom cita în continuare, rând cu rând, cele scrise în dreptul primelor două păcate, spre ştiinţa elevilor creştini de şcoală secundară (cl. a VI-a secundară de atunci corespundea clasei a X-a de astăzi). Prin urmare, orice tânăr creştin era prevenit prin programa şcolară, chiar de la vârsta de 16 ani, că sovietismul şi comunismul în genere păcătuiesc împotriva Duhului Sfânt:

"**1-Apostasia** *este negarea sau lepădarea adevăratei credinţe în Dumnezeu, adică a credinţei creştine, şi îmbrăţişarea altei credinţe, cum a făcut împăratul Iulian Apostatul, întorcându-se la păgânism, cum au făcut mulţi creştini în împărăţia turcească, îmbrăţişând siliţi mahomedanismul, şi cum fac azi şi mai mulţi creştini în Rusia sovietică, lepădând credinţa ortodoxă şi devenind atei".*

"**2-Împotrivirea la adevărul învederat**, *adică la adevărurile propovăduite de religiunea creştină, care sunt limpezi ca lumina zilei pentru minţile neorbite de patimi. În acest păcat cad necreştinii cărora li se propovăduieşte credinţa creştină, dar refuză să o primească, cum şi necredincioşii care au fost crescuţi în credinţa creştină, dar pe care o combat mai târziu. Aşa a fost, de exemplu, în vremea din urmă, filosoful german Nietzsche şi aşa sunt azi aproape toţi comuniştii şi anarhiştii din toate ţările creştine".*

Satanismul roşu ne-a lăsat "moştenire", în decembrie 1989, cel puţin 4 milioane de membri P.C.R. Unii dintre aceştia s-au făcut comunişti de...voie, alţii de "nevoie". Astăzi, majoritatea acestora îşi spun *creştini*, şi chiar *se cred* creştini! Dar asta o cred numai ei, sărmani români amăgiţi de o utopie criminală, totuşi fii al lui Dumnezeu printr-un botez pe care l-au avut la naştere, dar de care *s-au lepădat odată cu semnătura de primire a carnetului roşu.* Pentru Biserica Ortodoxă şi pentru Neamul nostru creştin-ortodox, *cele patru milioane de români foşti membri P.C.R. sunt oameni care au păcătuit împotriva Duhului Sfânt!* De aceea Biserica are datoria, prin Sf. Sinod, să le spună adevărul verde în faţă. "Creştinismul cuminte" - pe care actualul Sfânt Sinod îl predică poporului român - nu duce la mântuire. "Teologii" şi unii ierarhi năimiţi ai B.O.R., care vor să împace creştinismul, cu laicismul şi ateismul, nu trebuie ascultaţi. La fel cum nu trebuie ascultaţi nici cei care vor să "împace" ortodoxia cu falsul ecumenism (despre care vom scrie într-un număr viitor al revistei noastre).

Biserica ne învaţă că păcatul contra Duhului Sfânt se iartă păcătosului numai printr-o adevărată şi îndelungă pocăinţă *în viaţa aceasta.* Dacă vrem o *renaştere sufletească* a românilor, atunci ne trebuie un număr de cel puţin 4 milioane de spovedanii sub patrafirul preoţilor, făcute cu lacrimi fierbinţi şi căinţă. *O Românie nouă, renăscută în Duh,* o putem spera numai după o astfel de pocăinţă. Calculând 11.000 de preoţi la cele 4 milioane de apostaţi, ar reveni, la spovedanie, pentru un preot, cca. 366 de păcătoşi. Unul pe zi, ceea ce ar însemna că, într-un an de zile România ar putea fi *de-satanizată.*

Silviu ALUPEI

PERSPECTIVE ELECTORALE (în aşteptarea anului...2000)

Anul 1996 este un an electoral. Populaţia ţării va fi chemată din nou la urne pentru a-şi alege conducătorii. O şansă, cel puţin teoretică, de a înlătura de la guvernare echipa "*comuniştilor reformişti*" în frunte cu preşedintele Ion Iliescu, echipă care, în Decembrie `89 a luat locul "*comuniştilor dogmatici*", conduşi de Nicolae Ceauşescu. În ce măsură poporul român va profita de această şansă, este greu de prezis. Experienţele triste din mai 1990 şi septembrie 1992 ne obligă să fim circumspecţi. O circumspecţie la care ne invită şi Dimitrie Gusti, în studiul intitulat "*Partidul politic*", publicat în urmă cu peste 70 de ani, în care, "*avant la lettre*", interpretează dintr-un unghi de vedere realist Articolul 2 din Constituţia României, pe care Adunarea Constituantă l-a formulat astfel: "*Suveranitatea naţională aparţine poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative şi prin referendum.*"

În replică la această formulare, care idealizează rolul "*poporului suveran*" în exercitarea puterii politice, Dimitrie Gusti scria în studiul menţionat mai sus: "*Constituţia din Persia atribuie, după cum se ştie, şahului Persiei titlul de «rege al tuturor regilor» şi se extinde conform dispoziţiilor ei formale, asupra tuturor popoarelor. De fapt, însă, se ştie iarăşi de toată lumea că guvernarea din Persia este determinată de cele mai multe ori de intervenţia ministrului de externe din Londra, dacă nu de atitudinea hotărâtă a unui şef revoluţionar. Ei bine, poporul suveran, proclamat de toate constituţiile moderne ca o supremă instanţă, este un fel de şah al Persiei; poporul acesta suveran este astăzi încă o mare ficţiune. Într-adevăr, ce fel de ciudat suveran este acela care nu ştie, nu pricepe şi, de cele mai multe ori, nu voieşte nimic! A da democraţiei şi calitate, pe lângă cantitatea cuprinsă în «suveranitatea naţională», iată ce se aşteaptă de la partidul politic de program.*"

Şi pentru ca ultima frază a citatului să fie pe deplin înţeleasă, să precizăm că Dimitrie Gusti considera că în cadrul sistemului democratic lupta politică se duce între două tipuri de partide politice, "*partidele de program*" şi "*partidele oportuniste*", criteriul esenţial de distincţie fiind mijloacele de propagandă utilizate.

"*Partidul de program prin definiţie se adresează judecăţii cetăţenilor, care, preocupaţi numai de problemele vitale ale naţiunii, sunt chemaţi să frământe şi să discute ideile cuprinse în program; partidul de program vrea să convingă, el urmăreşte impunerea anumitor vederi numai prin persuasiune... Partidul de program inaugurează o metodă ideală de polemică de partid cu unicul scop: de a convinge*".

"*Cu totul altul este sistemul de luptă preferat al partidului oportunist: Pentru un partid de program, de două ori două fac patru; pentru un partid oportunist, de două ori două fac cinci, fiindcă partidul oportunist nu urmăreşte a convinge, ci exclusiv succesul cu orice preţ şi prin orice mijloc. Sunt cinci metode pe care oportuniştii le întrebuinţează cu toată virtuozitatea pentru a-şi impune voinţa: 1. arta de a seduce, de a insinua şi, a place; 2. arta de a corupe; 3. arta de a calomnia, minţi şi mistifica; 4. arta de a intriga şi în sfârşit, 5. arta de a teroriza. Cine stăpâneşte aceste cinci elemente ale propagandei oportuniste este un artist desăvârşit, este perfectul om politic*".

În lumina precizărilor făcute de D.Gusti, nu la sondaje de opinie ar trebui să se facă apel pentru a afla care vor fi preferinţele electoratului român la apropiatele alegeri, ci la o analiză temeinică a factorilor care participă la procesul electoral: "*poporul suveran*", aşa cum Constituţia denumeşte, emfatic, corpul electoral şi *partidele politice* care caută să atragă opţiunile alegătorilor.

Sondajele de opinie, dacă sunt făcute cu bună-credinţă, s-ar putea să dea unele indicaţii, verificate ulterior de fapte. Cum însă, la noi, ele fac parte din arsenalul metodelor de diversiune şi manipulare a opiniei publice practicate de Putere, rezultatele lor trebuie privite cu suspiciune. Într-o lume în care, aşa cum scria D.Gusti "*poporul suveran nu ştie, nu pricepe şi, de cele mai multe ori, nu voieşte nimic*", **nu de sondaje de opinie este nevoie, ci de o lămurire a cauzelor care au adus poporul român în această situaţie**.

*

Contactele poporului român cu comunismul datează de la sfârşitul primului război mondial, când au apărut primele focare revoluţionare comuniste pe harta politică a Europei. În 1917, în Moldova, trupele ruseşti s-au bolşevizat, au refuzat să mai lupte, şi-au ucis ofiţerii şi au căutat să semene sămânţa răzmeriţei şi în rândurile armatei române, îndemnându-i pe ostaşi la nesupunere şi transformarea ţării într-o "*republică a muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor*". Ostaşii români, ţărani îmbrăcaţi în haină militară, s-au dovedit însă înţelepţi şi, totodată, însufleţiţi de un înalt patriotism. Ei au dezarmat bandele ruseşti bolşevizate, le-au aruncat peste Prut şi apoi au statornicit hotarul de la Răsărit pe Nistru, curăţind ţara de "*ciuma roşie*".

De aceeaşi hotărâre şi respect al valorilor civice şi ostăşeşti au dat dovadă românii şi în campania împotriva Ungariei bolşevizate, unde evreul comunist Bela Khun proclamase înfiinţarea "**Republicii Sovietice Ungare**". După ce armata română a înfrânt diviziile comuniste maghiare din Transilvania, a trecut Tisa, a ocupat Budapesta şi a pus capăt dictaturii comuniste.

Prin intervenţia sa împotriva comunismului, atât în Răsărit, cât şi în Apus, România a înfăptuit o operă de asanare politică, în spiritul valorilor tradiţionale europene. Din păcate, însă, aceste fapte, cu care românii sunt îndreptăţiţi să se mândrească, se uită repede. Occidentul a uitat că datorită românilor, Europa a fost salvată în 1919 de a avea înfiptă în inima ei o republică comunistă, după cum şi ungurii au uitat că "*ostaşul valah*" a îndeplinit o datorie creştină şi europeană când a desfiinţat "*republica sovietică*" a lui Bela Khun.

Imunitatea poporului român faţă de comunism s-a păstrat toată perioada interbelică, chiar dacă unii politicieni şi unii oameni de cultură s-au înclinat spre stânga, urmând exemplul Occidentului, unde comunismul, cu tot cortegiul lui de crime săvârşite în Uniunea Sovietică, era privit nu numai ca un partener cu deplină onorabilitate politică, dar chiar ca formula ideală de organizare socială. Şi dovada de necontestat a înţelepciunii şi cuminţeniei poporului român o constituie faptul că la 23 August 1944, când Armata Roşie a cotropit ţara, Partidul Comunist Român număra mai puţin de o mie de membri...

*

Nu o dată, de-a lungul timpurilor, poporului român i-a fost dat să fie cotropit de neamuri vrăjmaşe. Atraşi de bogăţiile locurilor, cotropitorii veneau, jefuiau şi plecau încărcaţi de pradă. Uneori rămâneau mai mult, pentru a jefui mai mult. Invazia comunistă a fost însă altfel. După ce au cotropit ţara, nu s-au mulţumit să ne prade bogăţiile. Înainte de orice, au voit să ne jefuiască sufletele. Lipsiţi de sufletul care ne făcea să fim ceea ce eram, deveneam ceea ce doreau ei să fim: **comunişti**. O turmă supusă, un popor de iloţi, sortit să robească pentru neştiuţi stăpâni neîndurători.

În faţa acestei silnicii, românii s-au împotrivit. Dar le lipseau armele pentru a lupta. Le fuseseră luate din mână la 23 August 1944 de cei care, în miopia lor politică, credeau că, închinând ţara ruşilor, o salvează. Nu bănuiau că după 23 August va veni Yalta, deşi, ca oameni politici, ar fi avut datoria să o ştie. Lipsiţi de arme, românilor nu le rămânea altceva de făcut decât să se împotrivească comunismului cu credinţa în Dumnezeu şi cu tăria sufletelor. Şi s-au împotrivit, dar au plătit un preţ greu pentru îndârjirea lor şi nu puţini au fost cei care au căzut în această luptă inegală.

*

Dictatuta comunistă instaurată la 6 Martie 1945, va legitima imediat după instaurare, "**teroarea de stat**" ca sistem de guvernare, represiunea împotriva oponenţilor regimului atingând proporţiile unui adevărat genocid. Deşi cifrele cu privire la crimele săvârşite de Securitate nu sunt cunoscute şi, probabil, nu vor fi cunoscute niciodată (făptaşii, în complicitate cu actuala Putere, având interesul să le ascundă), se presupune că ele sunt de ordinul sutelor de mii.

Concomitent cu exercitarea terorii, regimul comunist, pentru a-şi consolida puterea, a pus accentul pe două domenii de activitate principale: **organizare** şi **propagandă**.

Sistemul de organizare al partidelor comuniste, rod al unei îndelungate experienţe, are caracter piramidal. O bază extinsă în toate compartimentele vieţii sociale şi n vârf alcătuit dintr-o "*elită*" comunistă, selecţionată riguros, atât pe criteriul fidelităţii faţă de ideologia marxist-leninistă, cât şi pe cel al valorii. Cine îşi ia osteneala să recitească astăzi statutului fostului Partid Comunist Român rămâne cu impresia că se găseşte în faţa unui regulament militar de ordine interioară, în care accentul este pus pe disciplină şi subordonare în faţa superiorilor.

Evenimentele din Decembrie '89 au scos Partidul Comunist de pe scena politică, înlocuind principiul "*partidului unic*", caracteristic regimurilor comuniste, cu pluralismul politic, propriu democraţiei. În faţa acestei schimbări, care s-a produs peste noapte, nu pot fi ocolite două întrebări esenţiale. Prima: Ce s-a întâmplat cu fostul Partid Comunist care, până în ajunul zilei de 22 Decembrie 1989, număra 4 milioane de membri, organizaţi de o manieră cvasimilitară? A doua: Cum s-a pus în practică sistemul pluralismului politic, după aproape o jumătate de veac de dictatură a partidului unic, răstimp în care partidele politice (existente anterior preluării puterii de comunişti) au fost scoase în afara legii şi majoritatea conducătorilor lor exterminaţi în temniţele comuniste, puţinii supravieţuitori din rândurile lor fiind oameni trecuţi de 70 de ani, uzaţi biologic şi marcaţi psihic de permanenta persecuţie la care au fost supuşi după eliberarea din închisori?

Răspunsul la prima întrebare ni-l dă cea mai competentă personalitate în materie, Mihail Gorbaciov, arhitectul prefacerilor care au avut loc în ţările comuniste în anul 1989. Într-o declaraţie făcută în decembrie '89 ziarului "*The Globe and Mail*", fostul Secretar General al PCUS afirma: "*Greşiţi sunt cei din Occident care insistă să creadă că ce vedem acum cu ochii este prăbuşirea socialismului, sfârşitul sistemului socialist. Dimpotrivă, asta înseamnă că procesul socialismului îşi va continua cursul în întreaga lume sub mai multe forme*".

Aşadar, evenimentele din Decembrie '89 nu au adus în viaţa politică a României o schimbare de substanţă, ci doar o schimbare de faţadă. Crearea Frontului Salvării Naţionale şi apoi a partidelor în care acesta s-a divizat (PDSR, PSM, PRM, PUNR şi PDAR) a constituit un ansamblu de manevre tactice, cu scopul de a se camufla şi asigura continuitatea existenţei Partidului Comunist. Atât doctrina acestor partide, cât şi identitatea politică a conducătorilor lor, sunt dovezi în acest sens.

Cea de a doua întrebare, cea referitoare la punerea în practică a pluralismului politic, are în vedere un pluralism real, nu unul formal, adică existenţa unor partide politice cu doctrine diferite, care, prin intermediul mecanismului democratic al alegerilor libere, se înfruntă pentru a ajunge la puterea de a guverna. Or, în decembrie '89 astfel de partide nu existau. Şi cum pluralismul politic şi democraţia nu pot fi concepute fără existenţa unor partide de opoziţie, ele au trebuit create. Astfel au fost reînfiinţate Partidul Naţional Ţărănesc, Partidul Naţional Liberal şi Partidul Social Democrat, după o absenţă de peste patru decenii din viaţa politică a României. O reînfiinţare făcută în pripă şi sub semnul improvizaţiei.

Din cele trei partide menţionate mai sus, numai Partidul Naţional Ţărănesc merită cu adevărat a fi considerat partid de opoziţie. Partidul Social-Democrat a fost întotdeauna un partid periferic în România, iar în perioada postdecembristă identitatea lui a devenit îndoielnică şi din cauza faptului că toate partidele grupate în jurul Puterii se definesc ca "*partide social-democrate*". Cât priveşte Partidul Naţional Liberal, acesta a fost manevrat, de la început, în sensul dorit de Putere. Preşedintele partidului, Radu Câmpeanu, s-a dovedit a fi un agent al Puterii, "*omul lui Iliescu*" care, de câte ori i s-a cerut să acţioneze, obstrucţionând opoziţia, a făcut-o cu dezinvoltură.

*

Cel de al doilea domeniu de activitate asupra căruia s-a concentrat activitatea fostului Partid Comunist a fost propaganda. O activitate condusă de profesionişti, în care a fost angrenat întregul aparat educaţional al statului comunist. Scopul ei era de a face din fiecare cetăţean un adept al concepţiei ateist-materialiste (concepţie ridicată la rangul de "*religie*" a regimului) şi, totodată, un agent devotat al puterii comuniste. Şi timp pentru realizarea acestei opere nefaste, comuniştii au avut din belşug! Să nu se uite că, în decembrie `89, toţi locuitorii ţării sub vârsta de 45 de ani se născuseră în regimul comunist şi au fost educaţi, din leagăn, în spiritul doctrinei comuniste. Acest fapt nu înseamnă, însă, că dictatura comunistă a reuşit să omogenizeze în aşa măsură componenţa societăţii încât să dispară diferenţierile dintre persoane. Eşecul experimentului "*patul lui Procust*" a fost evident cu prilejul evenimentelor din Decembrie `89. Dar acest eşec a fost total. În unele compartimente sociale experimentul a reuşit în proporţii îngrijorătoare, cu consecinţe de lungă durată, dovada constituind-o rezultatele alegerilor din Mai 1990 şi Septembrie 1992. Constatări de care orice analiză care încearcă să întrevadă cum se va comporta "*poporul suveran*" la viitoarele alegeri, trebuie să ţină seama.

☛

ROMÂNIA ÎN NOUL CONTEXT GEOSTRATEGIC EUROPEAN

Perioada de sfârşit a anului recent încheiat a fost foarte bogată în evenimente încărcate de semnificaţii deosebite, atât în spaţiul românesc cât şi în cel european.

Fie că se pune în discuţie semnificaţia zilei de 1 Decembrie sau a celei în care a avut loc instaurarea, printr-o fărădelege, a "republicii populare" în România, fie că-i vorba despre evenimentele din decembrie 1989, discursul oficial se înscrie în aceleaşi clişee şi coordonate ale gândirii şi limbajului comunisto-marxist. Actualul regim urmăreşte impunerea unui "**adevăr oficial**", convenabil Puterii şi servind doar propriilor ei interese, concomitent cu intensificarea campaniei de marginalizare şi anihilare a opozanţilor care-i contestă legitimitatea.

Alături de corupţia şi fărădelegile generalizate resimţite cotidian, ce riscă să împingă ţara spre catastrofă, mai există şi alte componente ale realităţii mai greu observabile, dar exprimate în limbajul sec al cifrelor, al statisticilor. Aşa spre exemplu, pentru prima oară în timp de pace, ţara a ajuns să aibă nevoie de mai multe sicrie decât de cărucioare şi leagăne pentru copii! Dacă prioritatea şi ritmul nevoilor în aceste sfere se menţin, perspectiva este mai mult decât sumbră...

*

În **POLONIA**, Lech Walesa a pierdut alegerile, iar cel încununat cu laurii victoriei în urma scrutinului prezidenţial din dec. '95 - Aleksandr Kwasnjewski - nu este altul decât un fost ministru comunist din vremea în care L. Walesa se afla în fruntea luptei şi la conducerea sindicatului anticomunist "Solidaritatea". Unui opozant şi unei victime a represiunii comuniste, polonezii i-au preferat la preşedinţie un fost demnitar comunist, care i-a mai şi minţit, în campania electorală, cu privire la nivelul studiilor sale!

Potrivit cotidianului polonez "Gazeta Wyborcza", după contestarea rezultatelor alegerilor prezidenţiale, învinuirea de colaborare cu serviciile KGB, adusă premierului Josef Oleksy de către fostul preşedinte Lech Walesa, nu este decât o intoxicaţie rusească, spre a împiedica apropierea Poloniei de NATO şi Uniunea Europei Occidentale prin destabilizare politică internă. Oricum rezultatele alegerilor prezidenţiale şi "cazul Oleksy" readuc faţă în faţă cele două tabere: pe foştii (şi actualii) comunişti (rebotezaţi, dar neconvertiţi!), reveniţi la putere prin "*alegeri democratice*", grupaţi în jurul noului preşedinte Al. Kwasnjewski, şi pe anticomunişti, ce-l au în continuare ca portdrapel pe L. Walesa, al cărui nume este indisolubil legat de trecutul "Solidarităţii". Evoluţia situaţiei din Polonia se anunţă complicată, cu atât mai mult cu cât prima vizită în străinătate a noului preşedinte nu s-a preconizat a fi făcută la Moscova, ci în Vest, la Berlin şi Paris.

*

Tot prin "*alegeri democratice*", comuniştii au revenit în primele rânduri şi în viaţa politică parlamentară (dacă poate fi vorba de aşa ceva?!) a **RUSIEI**, ocupând primul loc în Duma de Stat şi fiind cei dintâi promotori ai politicii de refacere a URSS şi de redobândire a rolului său de supraputere mondială. Rusia continuă să spună NIET! extinderii NATO spre Centrul şi Estul Europei, concomitent cu încălcarea obligaţiilor asumate prin tratate şi sporirea prezenţei în Balcani. Pe de altă parte, **UCRAINA** în schimbul dezarmării nucleare (o mare parte a arsenalului fiindu-i preluată de către Rusia), a primit garanţii de securitate occidentale. Operaţiunile de dezafectare a ultimelor instalaţii militare atomice de pe teritoriul ucrainean au fost încheiate (ian. 1996) în prezenţa simbolică a miniştrilor apărării american (William Perry), rus (Pavel Graciov) şi al ţării gazdă (Valeri Şmarov). Nerezolvată, însă, rămâne problema teritoriilor româneşti aflate în interiorul frontierelor Ucrainei, consecinţă a unui jaf criminal, a hazardului istoriei, dar şi al unui lung şir de trădări.

La peste un an de la brutala intervenţie militară rusească în **CECENIA**, sub mormanele de moloz în care au fost transformate multe dintre aşezările micii ţări caucaziene n-a putut fi însă îngropată şi înmormântată şi voinţa neînduplecată de luptă a poporului cecen, chiar dacă mulţi dintre fiii săi au plătit cu viaţa cutezanţa de a înfrunta colosul rusesc. Recunoaşterea formală de către premierul rus Al. Cernomirdin a faptului că "situaţia din Cecenia nu poate fi rezolvată prin mijloace militare", nu a împiedicat ca Rusia să-şi reamplaseze şi întărească forţele dislocate în nordul Caucazului, în paralel cu organizarea unui simulacru electoral, menit să legitimeze prezenţa la guvernare a marionetei promoscovite Dogu Zavgaiev, fost demnitar comunist. Recenta numire a unui nou comandant al forţelor militare ruseşti de intervenţie în Cecenia, în persoana generalului Tihomirov, dar, mai ales, plecarea din fruntea Ministerului de Externe al Rusiei a lui Andrei Kozîrev, ridică noi semne de întrebare asupra politicii externe ruseşti.

Noua ofensivă a Kremlinului de redobândire şi întărire a poziţiilor geostrategice, afectate de evenimentele ultimilor ani, se resimte din plin şi în **BASARABIA**. Sfidând autorităţile de la Chişinău şi prevederile Constituţiei "Republicii Moldova", dar în prezenţa Armatei a 14-a şi a "observatorilor" din partea Dunei de la Moscova, în artificiul pseudostatal numit "Republica Moldovenească Nistreană", în ajunul Crăciunului 1995, a fost organizat un alt simulacru electoral/plebiscitar menit să legitimeze statalitatea, independenţa şi apartenenţa "R.M.N." la C.S.I. Şi de această dată, ca şi în cazul ILIE ILAŞCU, ce pare aproape uitat, diplomaţia românească şi-a formulat cu mare întârziere şi vădită dificultate punctul de vedere, mărginindu-se, în fond, la afirmaţia că "rezolvarea tuturor problemelor din Republica Moldova trebuie să se desfăşoare cu respectarea ordinii constituţionale". La fel ca în Cecenia, este clar despre ce fel de "ordine constituţională" poate fi vorba, în prezenţa armatelor de ocupaţie, iar mai vechea aderare la C.S.I. a "R.Moldova" are darul de a "limpezi" şi mai mult lucrurile.

*

Exploatând cu abilitate noua situaţie politică şi geostrategică din Balcani, autorităţile de la Budapesta au fost elogiate de către ministrul american al Apărării pentru contribuţia lor la operaţiunea de pace în Bosnia, "Efort Concertat", înaltul demnitar american apreciind că "prin cooperarea eficientă în cadrul Parteneriatului pentru Pace al N.A.T.O., **Ungaria s-a calificat pentru aderarea la alianţa nord-atlantică**".

În contextul tuturor acestor evenimente şi stări de lucruri când Rusia îşi consolidează poziţiile geostrategice şi-şi menţine arsenalele cu sprijin apusean, când Ucraina primeşte garanţii de securitate occidentale, iar Ungariei i se deschid perspective concrete de aderare la N.A.T.O., se nasc fireşti, dar neliniştitoare întrebări:

I. Cine-i oferă României garanţii de securitate şi ce oferă ea în schimb? Cum se explică avansul Ungariei în acest sens?

II. Care-s motivele întârzierii negocierilor şi ale neîncheierii niciunui tratat cu vecinii după 1989 (în afara celui cu U.R.S.S., în 1990!), nici măcar cu "Republica Moldova"?

...La posibilele răspunsuri vă lăsăm pe dumneavoastră să meditaţi.

Nicolae POP

PERSPECTIVE ELECTORALE (în aşteptarea anului...2000)

Opoziţia încropită în decembrie 1989, nu a înţeles, însă, importanţa pe care o are propaganda în viaţa politică, iar atunci când a înţeles, a folosit-o stângaci, cu efecte contrare scopului urmărit. Considerând că partidele de opoziţie sunt, în spiritul clasificării făcute de Dimitrie Gusti, "*partide de program*", ele aveau datoria "*să convingă*", "*să-şi impună vederile prin persuasiune*". Or, în acest domeniu ele au făcut prea puţin, iar ceea ce au făcut a fost neinspirat şi de proastă calitate. **Nu este îngăduit ca un partid care aspiră la puterea politică să nu editeze o publicaţie în care să-şi facă cunoscute ideile. O astfel de publicaţie ar fi trebuit să pătrundă până în ultimul cătun din creierul munţilor, pentru a readuce la viaţă "sufletele moarte" pe care Partidul Comunist le-a lăsat moştenire actualei Puteri.**

Dar nu numai atât; Opoziţia, crezând că în felul acesta face propagandă, şi-a canalizat puţina energie pe care o are spre intervenţiile din Parlament. Pe lângă caracterul adeseori demagogic al acestor intervenţii, ele au servit în primul rând Puterii. Prin prezenţa lor în Parlament, reprezentanţii Opoziţiei au creat "*decorul democratic*" de care are nevoie preşedintele Iliescu în relaţiile sale cu Occidentul. Cât priveşte eficienţa acestor intervenţii, ea este aproape nulă. Opoziţia nu a reuşit să schimbe de cele mai multe ori, nici măcar o virgulă din legile pe care Puterea le-a trecut prin Parlament. La întrebarea pusă unui parlamentar al Opoziţiei, de ce, în astfel de condiţii, parlamentarii Opoziţiei acceptă rolul ingrat şi penibil de decor al "*democraţiei iliesciene*", acesta a răspuns, candid, că le este greu să renunţe la câştigurile pe care le realizează ca "*reprezentanţi ai naţiunii*"! O modalitate originală de a cumpăra conştiinţe!

*

Privite în lumina clasificării partidelor politice făcută de Dimitrie Gusti, partidele care participă la guvernare corespund întru totul categoriei "*partidelor oportuniste*", iar preşedintele Ion Iliescu poate fi privit, sub acest aspect, ca "*perfectul om politic*". El stăpâneşte, ca nimeni altul, "*arta de a seduce, a se insinua şi a place*", "*arta de a corupe*", "*arta de a calomnia, a minţi şi a mistifica*", "*arta de a intriga*", dar mai ales "*arta de a teroriza*". Şi celelalte vârfuri din cadrul Puterii (sau asociate acesteia) se dovedesc a fi croite după tiparul patronului lor, deşi numai puţine se apropie de gradul de perfecţiune al acestuia.

Cât priveşte oamenii politici care astăzi se găsesc în fruntea "*partidelor de program*", aceştia, ne vine greu să o spunem, nu sunt întotdeauna la înălţimea funcţiei şi a misiunii lor. Şi pentru a evita acuzaţia de subiectivism în această problemă delicată, vom face apel tot la Dimitrie Gusti, de ale cărui recomandări ar fi trebuit să se ţină seama acum şase ani, când Opoziţia a luat fiinţă.

"*Conducătorii formează o ierarhie în partid, ei se gradează, după importanţa sarcinilor. Printre aceştia este însă unul care concentrează în personalitatea sa forţa de unire a partidului, spiritul, rostul, sensul, prestanţa, splendoarea şi, câteodată, decadenţa partidului; acesta este şeful. Şeful este omul providenţial, este puterea de atracţie, forţa de unificare a partidului, el reprezintă simbolul unităţii partidului. Cu cât personalitatea şefului va fi mai fermecătoare şi mai puternică, cu atât coeziunea în partid va fi mai mare şi mai irezistibilă*".

Comentariile la acest citat sunt de prisos. Îi las pe cititori să caute prin galeria personalităţilor politice ale Opoziţiei chipuri care să corespundă exigenţelor lui Dimitrie Gusti...

Şi totuşi, în acest context ar mai fi ceva de spus. Regimul comunist a deschis (în 1964) porţile temniţelor numai după ce a lichidat toată *elita politică şi culturală* a vechii Românii. Cei ce au rămas în viaţă făceau parte din categoria "*soldaţilor credincioşi*", care au participat la bătălia, în subversivitate, împotriva comunismului. Dar şi peste aceştia s-a aşternut povara grea a celor 25 de ani scurşi până în decembrie 1989. Ani grei, ani de persecuţii din partea Securităţii, care i-au uzat biologic şi i-au măcinat psihic. Din rândul acestora s-a improvizat Opoziţia care trebuia să înfrunte structurile comuniste rămase intacte şi înzestrate cu profesionişti de valoare în toate domeniile guvernării. Nici o mirare, deci, că bătăliile care s-au dat au fost pierdute. Dacă acum şase ani, Opoziţia s-ar fi aplecat însă cu atenţie asupra scrierilor lui Dimitrie Gusti, ar fi aflat că: "*Problema conducătorilor înlăuntrul partidului este aşa de importantă, încât partidele mari occidentale, pentru a face o selecţie şi a pregăti această oligarhie indispensabilă la orice conducere de partid, formează şcoli speciale pentru secretarii de partid şi pentru conducătorii de partid şi se îngrijesc de pregătirea politică a tineretului.*"

*

Sistemul democratic are un mare avantaj faţă de dictaturi. În timp ce dictaturile se voiesc veşnice, democraţia cheamă populaţia, din patru în patru ani, la urne. Aşa fiind lucrurile, să nădăjduim că măcar la alegerile din anul 2000, Opoziţia se va prezenta cu conducători **tineri**, recrutaţi pe criterii de **valoare** şi dotaţi cu **harisma** de care un om politic are nevoie pentru a-şi impune ideile şi a câştiga aderenţi! Pentru alegerile din 1996, e mai înţelept să nu ne facem iluzii...

Gabriel CONSTANTINESCU

NUANȚE DE MARO...

Noiembrie 1956... Revoluția din Ungaria fusese deja înfrântă de intervenția promptă şi "frăţească" a sovieticilor şi începuse represiunea. Nu ştiu cât de periculoase au fost pentru regimul comunist din România mişcările studenților români de solidaritate cu cauza răsculaților din țara vecină, dar ştiu în schimb foarte bine (am simţit-o pe propria-mi piele) cât de dură şi de sălbatică a fost la noi represiunea. Zeci de studenţi, din toate centrele universitare ale țării, au fost arestați şî condamnați, iar alte câteva sute au fost exmatriculaţi. Şi pentru ca represiunea să aibă o cât mai temeinică justificare, Securitatea s-a străduit din răsputeri să înjghebeze, în birourile de anchetă ale Ministerului de Interne, un fel de comandament contrarevoluționar care, vezi Doamne, ar fi organizat şi coordonat mişcările studenţeşti respective! Şi cine altcineva ar fi putut fi capii unei astfel de organizații decât nişte "legionari înrăiți" infiltrați printre studenți pentru a-i instiga?...

Am avut neşansa să mă număr printre cei pe care Securitatea i-a ales să joace acest rol. Îndeplineam toate condițiile. Fusesem arestat şi condamnat (mă eliberasem în urmă cu un an, în noiembrie 1955), deci nu puteam fi decât "legionar" şi mă învârteam printre studenţi deoarece, după eliberare, mă înscrisesem la facultate, să-mi continui studiile. Misiunea organizării acestui adevărat comandament i-a fost încredinţată căpitanului Enoiu, unul dintre cei mai versați şi duri anchetatori din cadrul Ministerului de Interne. Dată fiind importanța acestei acțiuni, prin care Securitatea urmărea să-şi procure "dovezi" cât mai ''concludente'', ca să ne poată pedepsi cu maximă severitate, spre a servi altora de exemplu, este, cred, de prisos să mai evoc metodele bestiale pe care anchetatorii le-au întrebuințat pentru a ne face să recunoaştem ceea ce voiau ei. Menționez doar că, pentru a ne smulge declarațiile de care aveau nevoie, au făcut uz de tot arsenalul de cunoştiințe în materie, de la bătaia "banală" (palme, picioare, izbit cu capul de perete, etc.) şi până la "savantele" metode de tortură aplicate, de obicei, în anchetele de noapte.

In ceea ce mă priveşte, voiau să mă facă să recunosc că m-am eliberat din închisoare cu misiunea de a mă infiltra printre studenţi pentru a-i instiga şi antrena în acțiuni ostile regimului; şi că în facultate m-am înscris nu atât pentru a-mi continua studiile, cât pentru a-mi îndeplini această misiune. Se mai întâmplase că, înainte cu o lună de izbucnirea evenimentelor din Ungaria, pe la sfârşitul lui septembrie, făcusem o călătorie la Cluj, pentru a-mi vizita un prieten, pe Ovidiu Cotruş, care, ca şi mine, se eliberase cu un an în urmă din închisoare, iar acum era internat, grav bolnav, într-o clinică din acest oraş. Bineînțeles, în optica Securității, vizita făcută prietenului meu 'a fost doar un pretext, adevăratul scop al deplasării mele la Cluj constituindu-l coordonarea acțiunii studenților din cele două centre universitare şi, eventual stabilirea de legături cu elementele "contra-revoluționare" din Ungaria! Astfel că, pentru a mi se smulge aceste declarații, nu am fost scutit de nici una dintre metodele amintite mai sus.

După anchetele de noapte erai adus şi aruncat ca o cârpă în celulă, iar în timpul zilei, neavând voie nici să dormi, nici să stai întins pe pat, trebuia să-ţi găseşti o poziție cât de cât suportabilă, căci în şezut, care era carne vie, nu se putea sta, iar în picioare - nici atât. De obicei, eu stam sprijinit pe burtă şi pe coate, pe masa de ciment din celulă. Într-o zi, pe când mă chinuiam în această poziție (avusesem o noapte infernală), s-a deschis uşa şi gardianul, întinzându-mi ochelarii orbi pe care trebuia să-i porţi ori de câte ori ieşeai din celulă, îmi spuse: "Hai, repede!". Am încercat să-mi încalț pantofii, dar picioarele îmi erau atât de umflate încât mi-a fost imposibil să o fac: "Hai mai repede, că nu am timp să stau după tine!", mă apostrofă gardianul, dar, dându-şi seama că, în halul în care eram, nu voi reuşi să mă încalț, după ce se uită în dreapta şi în stânga de-a lungul coridorului, pentru a se asigura că nu-l vede nimeni, îmi spuse: "Dă-i încoace!". Şi, luându-mi pantofii din mână, dispăru, după ce mai întâi închise, bineînțeles, uşa în urma lui, şi se întoarse, după câteva minute, cu ei despicați la spate. Mi-i aruncă la picioare, spunând: "Încalță-i şi hai!". I-am luat în picioare ca pe nişte papuci şi, după ce mi-a îndesat ochelarii pe ochi, gardianul m-a prins de braț şi am pornit. Am crezut, la început, că mă va duce la medic, căci, după o anchetă ca aceea prin care trecusem în noaptea precedentă, ți se făcea un consult medical, nu pentru a-ţi alina cumva suferința, ci pentru ca medicul să-şi dea avizul că poţi rezista în continuare la "glumă". Acest consult medical era mai mult formal (aşa prevedea regulamentul), căci nu cunosc nici un caz în care medicul să fi oprit continuarea torturii. După ce am ieşit pe coridor şi am văzut că am luat-o la dreapta, spre lift, iar nu la stânga, spre cabinetul medical, mi-am dat seama că mă duce sus, la anchetă, şi am intrat în panică. Ajuns la etajul cinci, am fost introdus în biroul lui Enoiu, care mi-a ordonat să-mi scot ochelarii şi să iau loc în colțul rezervat celui anchetat. M-am aşezat pe scaun, însă, cum nu puteam suporta durerile, m-am sprijinit cu pieptul şi cu coatele pe masă, poziție care nu a trecut neobservată, deoarece, imediat, Enoiu mi s-a adresat răstit: "Stai normal pe scaun! Unde te trezeşti?". La care eu i-am replicat: "Nu pot. Şi ştiţi dvs. de ce"... Spre surprinderea mea, "interlocutorul" meu nu a mai spus nimic, ci a continuat să mă privească lung şi gânditor. Părea că vrea să-mi spună ceva, dar nu ştie cum să înceapă. M-a surprins, căci nu-l mai văzusem niciodată comportându-se astfel. Într-un târziu a început: "Vezi, fii atent cum...", dar nu a apucat să termine ceea ce voia să-mi spună, căci uşa s-a deschis şi, în cadrul ei, apăru un personaj la vederea căruia Enoiu ţâşni în sus ca împins de un resort, rosti un milităros "Să trăiți" şi rămase încremenit, în poziție de drepți, lângă scaunul de pe care se ridicase. După comportarea sa față de vizitatorul nostrru, mi-am dat seama că respectivul trebuie să fie un personaj important şi această constatare m-a cam neliniştit. La început am presupus că s-ar putea să fie Drăghici, ministrul de interne, însă imediat am exclus această presupunere, deoarece mi-am amintit (îi văzusem poza într-un ziar) că acesta este mai în vârstă şi mai corpolent. Personajul în fața căruia Enoiu sta smirnă avea cam vârsta mea (28-30 de ani) şi era înalt şi suplu. M-am gândit apoi că s-ar putea să fie consilierul sovietic (avea chiar şi Securitatea consilieri sovietici), însă când l-am auzit vorbind o românească corectă şi fără accent, am exclus şi această ipoteză.

Dar interesul meu privind identitatea misteriosului personaj a fost estompat de un sentiment, hai să-i spun estetic, pe care l-am trăit cu ocazia acelei memorabile vizite. Cu toată situația, mai mult decât jalnică, în care mă aflam, nu am putut să nu observ, de cum acesta a apărut în cadrul uşii, eleganța, discretă totuşi, şi rafinamentul combinației diferitelor nuanțe de maro ale îmbrăcăminții sale: cămaşa crem, cu o vagă tentă maro, se asorta armonios cu nuanța de maro a costumului, iar cravata de culoarea tabacului sublinia parcă, întregind în acelaşi timp, această adevărată simfonie a nuanțelor de maro. Poate că această impresie, de bună-seamă subiectivă, era potențată tocmai de situația tragică în care mă găseam, precum şi de nevoia de frumos a unui suflet rătăcit într-o lume plină de tenebre şi orori. Dar să lăsăm considerațiile "estetice" şi să revenim la realitatea crudă a momentului.

După ce misteriosul personaj a păşit în încăpere, m-a măsurat câteva momente ca pe o curiozitate, cu o privire care mie mi s-a părut totuşi absentă; apoi, întorcându-se cu spatele, a început să vorbească în şoaptă cu Enoiu. Nu am auzit nimic din ceea ce îşi spuneau (de altfel, nici nu m-am străduit să o fac), dar bănuiesc că se interesa de mersul anchetei. Discuția dintre ei a durat doar câteva minute, după care Enoiu şi-a strâns hârtiile de pe birou, le-a pus într-o mapă pe care a luat-o cu el şi a părăsit încăperea, lăsându-ne singuri. Nu mai ştiu cum a debutat discuția dintre noi, dar îmi amintesc că ştia totul despre mine. Ştia că am mai fost arestat, îmi cunoştea activitatea trecută, ştia la ce facultate şi în ce an de studii sunt şi îmi cunoştea, de asemenea, destul de bine dosarul. Mi-a pus câteva întrebări în legătură cu călătoria mea la Cluj şi cu Ovidiu Cotruş (despre care am constatat că ştia multe lucruri). La un moment dat, observând crisparea şi poziția incomodă în care stau, m-a întrebat: "Dar ce aveți, nu vă simțiți bine? Sunteți cumva bolnav?". Ipocrizia întrebării m-a iritat şi, sculându-mă în picioare, am fost un moment tentat să-mi dau jos pantalonii şi să-i arăt "ce am". Un soi de jenă însă, care nu m-a părăsit nici în situațiile cele mai critice, m-a făcut să renunț, mulțumindu-mă să-l întreb cu un fel de reproş în glas: "Cum, dumneavoastră chiar nu ştiți ce se întâmplă aici?". A tăcut un moment, apoi a răspuns, oarecum încurcat: "Ce să vă fac dacă nu sunteți sincer şi nu vreți să colaborați cu organele de anchetă?". A continuat apoi, făcându-se că nu-mi observă iritarea provocată de răspunsul pe care mi l-a dat, să-mi țină răsuflata şi arhicunoscuta lecție despre ''umanismul socialist'' şi despre ''înțelegerea regimului față de cei ce greşesc''. Observând, în cele din urmă, indiferența cu care îl ascult, a încheiat uşor enervat: "Dacă vrei să-ţi uşurezi situația, fii sincer cu organele de anchetă". Apoi, fără să mai aştepte replica mea, s-a întors şi a părăsit încăperea. Imediat după ieşirea lui a reapărut Enoiu, care chemând gardianul, i-a ordonat să mă ducă înapoi în celulă.

După această vizită nu am observat nici o schimbre în tratamentul care mi s-a aplicat. Aceleaşi anchete dure, aceleaşi bătăi, aceleaşi orori. După terminarea anchetei a urmat procesul, condamnarea, stagiul de câteva luni la Jilava şi, apoi, "veşnicia" Aiudului. Amintirea misteriosului personaj care m-a vizitat în timpul anchetei s-a şters sau s-a pierdut pe undeva, prin cotloanele memoriei.

În august 1964, odată cu slobozenia generală, m-am eliberat şi eu. Un an mai târziu, în 1965, mi-a atras atenția, la televizor, la lucrările unui Congres P.C.R. (al IX-lea, pare-mi-se), un ins care urcase la tribuna "înaltului for" pentru a-şi prezenta expozeul. Mi se părea extrem de cunoscut, dar nu ştiam de unde să-l iau. Deodată, un declic al memoriei şi amintirea ţâşni la suprafață. Astfel am aflat eu că misteriosul personaj care mă vizitase, cu nouă ani în urmă, în biroul de anchetă al temutului Enoiu, şi care mă impresionase prin rafinamentul vestimentației sale, era VIRGIL TROFIN, "dizidentul" de mai târziu...

Demostene ANDRONESCU

CUVINE - SE...

VLADIMIR TĂUTU

Ne-a mai părăsit un frate. Un OM adevărat. S-a stins din viață, după o grea suferință, Vladimir Tăutu ("Vova", cum îi spuneau cei apropiați).

"Vova" Tăutu, se născuse în cel de al doilea an al alipirii Basarabiei la patria-mumă (30 septembrie 1919), în comuna Cişineuți, județul Orhei. Şcoala primară a urmat-o în satul natal, iar studiile secundare la liceul "Vasile Lupu" din Orhei. După cotropirea Basarabiei de către sovietici, în 1940, s-a refugiat cu întreaga familie în țară. Studiile superioare (Facultatea de Agronomie) le-a început la Cluj, le-a continuat, după 1941, la Chişinău şi le-a absolvit, după terminarea războiului, la Timişoara. În lupta împotriva comunismului s-a angajat de timpuriu. A activat în cadrul Frățiilor de Cruce ale liceului din Orhei, apoi în Centrele Universitare ale oraşelor prin care a peregrinat.

După terminarea studiilor s-a stabilit în județul Tutova, de unde, în 1948, a fost arestat. A fost condamnat la cinci ani de închisoare, pe care i-a executat integral, eliberându-se în 1953. În timpul prigoanei comuniste a fost, pentru cei năpăstuiți din jurul lui, un adevărat părinte şi frate. Era de un altruism şi de o delicatețe sufletească ieşite din comun. Făcea binele discret, fără ostentație şi fără să pretindă nimic în schimb. Nici chiar recunoştință. Din aceste motive, unii dintre prieteni îl mai numeau şi "Samariteanul milostiv".

Dumnezeu să-l odihnească!

Puncte Cardinale

a treia poziţie internaţională

SOLDATUL POLITIC

(continuare din numărul trecut)

Partea a treia:

Calea spre Soldatul Politic

"Trebuie să te străduieşti ca scopul tău să fie acela ca în orice loc şi în orice faptă să fii liber în tine însuţi şi stăpân firii tale , şi ca toate lucrurile să fie sub tine, nu tu sub ele."

Thomas à Kempis

La Lausanne, în Elveţia, în 1965, Marcel de Corte a făcut următoarea observaţie: "Am auzit deseori spunându-se că mijloacele, luate ca atare, nu sunt nici rele, nici bune. Mărturisesc că o asemenea afirmaţie mă lasă fără răspuns, căci mă întreb unde putem găsi mijloace care să fie doar mijloace, fără ca prin aceasta să devină inerte, inutilizabile, non-existente, asemănându-se poate unor jucării stranii. Un mijloc nu poate fi niciodată considerat ca atare, decât poate doar într-un raţionament steril. Un mijloc este întotdeauna considerat în raport cu un scop."

Este o aserţiune frecventă a epocii moderne că "scopul scuză mijloacele", o aserţiune căreia îi subscriu prea mulţi naţionalişti, fără să mai stea pe gânduri. După cum evidenţiază şi Marcel de Corte, mijloacele şi scopurile reprezintă o unitate, fiind legate organic şi dependente unele de celelalte în practica politică. Scopurile patriotului sunt exact opuse celor ale structurilor consacrate ale puterii, astfel încât este natural ca şi mijloacele să fie diferite. Metodele folosite de comunişti sau de marea finanţă pentru a instala regimul lor de teroare nu pot fi folosite de naţionalişti fără să facă un rău imens atât militanţilor, cât şi cauzei, idee în jurul căreia şi-a construit Codreanu mişcarea.

Să luăm, de exemplu, tactica teroriştilor (ceva ce trebuie privit diferenţiat de simpla violenţă politică sau de asasinatul politic); ea este în întregime străină de tradiţia naţionalistă şi de obiectivele ei teoretice şi practice; terorismul este gândit să bage spaima în populaţie, prin asasinarea aleatorie a unor oameni obişnuiţi, cu gloanţe şi bombe. Noi respingem această metodă pentru simplul motiv că noi căutăm să obţinem sprijinul populaţiei pentru a o ajuta să se perfecţioneze, iar acest lucru nu este posibil printr-o politică de exterminare. Este, de asemenea, interesant de văzut că "grupările naţionaliste" care uzează de terorism - IRA, ETA, dictaturile reacţionare militare din America Latină - sunt tocmai acele grupări ale căror idei "naţionaliste" noi le considerăm foarte discutabile. Dacă proclamăm că ne iubim poporul şi cultura, cum am putea folosi metode menite să semene ura şi frica? Dacă proclamăm că adevărul absolut este cel mai aproape inimii noastre, cum am putea minţi şi săvârşi fapte dăunătoare? Nimeni să nu spună că lucrurile vor fi altfel după Revoluţia Naţională, căci omul care nu-şi poate susţine principiile atunci când este lipsit de putere şi nu are nimic de pierdut, nu şi le va susţine nici atunci când deţine puterea şi are totul de pierdut. Practica, aşa se spune, te face perfect; ar trebui să ţinem minte acest lucru în fiecare zi a vieţii noastre naţionaliste. Căile pe care au pornit adversarii noştri i-au dus la situaţia de state sclave ale U.R.S.S. - ului şi S.U.A.; noi vom porni pe o altfel de cale, căci ţelul nostru este Statul Naţional Revoluţionar. Asta nu înseamnă că nu putem fi discreţi în acţiunile noastre sau că nu putem recurge la abilităţi; tocmai contrariul este adevărat. Principiile noastre ne dictează să ne folosim la maximum de toate însuşirile noastre - fizice, mentale şi spirituale -făcând tot ce ne stă în putinţă pentru a sprijini cauza, dar păstrându-ne în acelaşi timp puritatea spiritului. Este mult prea uşor să abandonăm principii şi valori, invocând presiunea conjuncturii. Avem nevoie de forţă de caracter şi de putere de rezistenţă în faţa ideilor corozive ale duşmanilor noştri, care ne ispitesc să apucăm pe calea cea mai uşoară. Nu trebuie să facem decât fie şi un singur compromis şi ne şi găsim pe panta alunecoasă care duce la trădare. Calea noastră nu este uşoară. Este spinoasă, ascetică, este un peisaj de sânge, lacrimi şi sudoare. Ziua în care va înceta să mai fie aşa este ziua în care Revoluţia Naţională s-a vândut!

O înţelegere a relaţiei dintre scopuri şi mijloace nu este un simplu exerciţiu academic, ci o calificare esenţială, ce determină nu doar recrutarea Soldatului Politic, ci şi felul în care el va fi modelat ca Războinic al Revoluţiei Naţionale. Este condiţia pentru a ne da seama de ce anumite metode nu vor fi niciodată acceptabile pentru noi.

Să ne ocupăm de recrutare. În trecut, elitele războinice erau un lucru obişnuit, la fel de natural ca zilele însorite şi câmpiile înverzite, dar astăzi ele au rămas doar amintiri romantice. Concluzia clară este, prin urmare, că persoane ca voi, cei care citiţi aceste rânduri, vor trebui să deschidă drumul, să devină Soldaţii Politici care vor face posibilă victoria. Unii dintre voi vor râde de această idee, unii se vor înspăimânta de ea. Destui vor mărturisi că nu se simt în stare de aşa ceva. Din păcate, Dumnezeu sau Destinul, spuneţi-i cum vreţi, a hotărât că noi trebuie să ne asumăm această sarcină impresionantă. Străbunii noştri au avut de înfruntat situaţii similare, iar noi trebuie să ne extragem forţele din spiritul lor. Este în matca acestui spirit necesitatea să ridicăm flamura pe care se află Crucea şi să ne întoarcem împotriva celor care provoacă vrajba acestei naţiuni.

Căci dacă refuzaţi să fiţi acei războinici de care am vorbit, în cine-şi mai poate pune speranţa naţiunea? În cei scufundaţi în paharul de băutură sau în droguri? În cei care caută "realitatea" în casete video sau în heroină? În cei care vorbesc mult şi tare, care ameninţă cu un "amurg al zeilor", dar care nu se dau în lături de la nimic pentru câteva... lire sterline? În cei slabi de minte, care cred că înţelesul naţionalismului rezidă în ceva taclale, bere ieftină şi ultima pălărie a prinţesei Diana? În patrioţii de plastic, în trântorii burghezi devotaţi "câmpiilor verzi ale Angliei", dar nu atât de devotaţi încât să nu-şi sacrifice "patriotismul", dacă acesta ar ameninţa aura de "respectabilitate" pe care le-o acordă vecinii şi prietenii? Nici unul dintre noi nu doreşte, poate, această luptă, dar datoria ne cheamă. Cei care refuză sunt, pur şi simplu, laşi. Soldatul Politic îşi poate respecta Adversarul, dar Trădătorul şi Dezertorul nu merită decât dispreţ. Şi atunci când drepturile naturale ale copiilor voştri vor fi furate şi date inamicului, îi veţi putea oare privi în ochi, spunând că aţi făcut tot ce v-a stat în putinţă?

Presupunând că aveţi curajul şi hotărârea necesară, cum veţi deveni, oare, un revoluţionar naţionalist? Nici un Soldat Politic nu se aseamănă cu un alt camarad al său, deşi, natural, au multe în comun. Diferenţele care există sunt datorate faptului că noi, ca indivizi, avem şi calităţi şi defecte. Aceste diferenţe nu trebuie să ne apară ca nişte probleme, căci ele pot fi transformate în avantaje: o armată eficientă este formată din tipuri diferite de oameni. O armată de comandanţi fără soldaţi este la fel de nefolositoare ca una de soldaţi fără comandanţi. Unii dintre voi veţi deveni conducători, alţii războinici, dar toţi veţi reprezenta ceva vital pentru Misiunea Noastră Naţională.

Programul de pregătire, care va culmina cu apariţia Soldatului Politic, este crucea pe care trebuie să o purtăm. Numai îndeplinind această sarcină, numai prin luptă, vom ajunge încetul cu încetul la calităţile de care avem nevoie. Sunt unii care consideră forma fizică drept cel mai nobil scop al vieţii; aceia pot confirma că această formă nu se dobândeşte uşor, ci necesită muncă grea şi efort. În acest fel se poate înţelege că a deveni Soldat Politic este o treabă pentru oameni activi şi constanţi, iar nu pentru mici dictatori de fotoliu sau autoproclamaţi Oameni Provindenţiali.

Odată lămurit acest lucru, drumul devenirii unui Soldat Politic ne apare simplu şi logic în structura sa. Vă propuneţi lucruri mici la început, obiective care, odată atinse, vă vor oferi încrederea în sine şi experienţa necesară pentru scopuri mai ambiţioase. Cel mai important lucru în acest stadiu este să fiţi sinceri cu voi înşivă, deoarece, dacă nu veţi face asta, nu veţi putea niciodată să fiţi sinceri cu colegii voştri.

Retrageţi-vă undeva şi, după o perioadă de reflecţie serioasă, alcătuiţi o listă a punctelor bune şi a celor rele, evitând extremele unui criticism excesiv sau ale complacerii într-o dulce indolenţă. După aceea, alegeţi un punct bun, care poate fi dezvoltat, şi o slăbiciune, de care doriţi să scăpaţi. Pe hârtie aceste lucruri par foarte uşoare, dar în realitate este vorba de o luptă de proporţii titanice. Vor fi momente când veţi crede că totul merge bine, ca, deodată, să vă treziţi cu vechile obiceiuri. Dar nu renunţaţi şi nu vă lăsaţi descurajaţi de acest insucces, pentru că, dacă vă veţi putea reculege şi încerca din nou, vă veţi dezvolta autodisciplina şi dorinţa de a reuşi, în ciuda tuturor adversităţilor. Este un proces care va face pentru voi, în ordinea spirituală, ceea ce fac, în ordinea fizică, greutăţile pe care le ridică atleţii la antrenamente. Puteţi înţelege fericirea numai după ce aţi înţeles tristeţea, puteţi aprecia succesul doar după ce aţi simţit gustul amar al eşecului; dacă nu vă veţi putea depăşi pe voi înşivă în lucruri mici, vă veţi dovedi nefolositori în marile situaţii de criză. Când situaţia se va înrăutăţi în anii ce urmează, când represiunea va deveni violentă, sistematică, totală, atunci veţi dori să ştiţi că, în luptă, puteţi conta pe camarazi, iar ei vor dori, de asemenea, să ştie că pot conta pe voi. Pacea interioară pe care o dă această încredere în ceilalţi este nepreţuită!

(va urma)

DEREK HOLLAND

LECŢIA "CIULENDREI"

Ciuleandra lui Liviu Rebreanu, despre care se ştie că este o excelentă ilustrare a genului literar psihologic, oferă un unghi de vedere mult mai vast (şi totodată mai penetrant), dacă o situăm nu pe palierul întâmplării precare, adesea fără noimă, ce ţine de individul contingent, ci *în orizontul mitului*. Avantajul unei atari perspective este că nu anulează psihologia personajelor, ci dimpotrivă, o îmbogăţeşte cu noi valenţe întregitoare.

Să recapitulăm faptele.

Tatăl, descendent direct al unei vechi familii boiereşti române, înţelege că spiţa-i se va stinge dacă nu îi împrospătează sângele cu o picătură rustică, viguroasă. Luând notă şi de viaţa destrăbălată a unicului fecior, se decide să înfăptuiască acest altoi. Avem, până aici, situarea social-istorică a naraţiunii. Urmează "expediţia" la ţară şi peţitul. Puiu Faranga se prinde în hora "Ciulendrei", dans jucat într-unul din satele străbătute, şi imediat îşi alege viitoarea mireasă, alături de care nimereşte "întâmplător".

Aici se află cheia nuvelei. Punând repede ochii pe o fată încântătoare, jocul trece pe plan secund. Emoţia şi excitabilitatea se îndreaptă către tovarăşa lui, în detrimentul concentrării asupra ritmului şi muzicii, abstrăgându-l de la limbajul comunitar al horei.

Cedând astfel firii lui impulsive, rămâne, de fapt, la periferia jocului. Aşa se şi explică mai târziu, la sanatoriu, amnezia privitoare la dans şi melodie, deşi împrejurarea în care le întâlnise, fusese una hotărâtoare pentru viaţa lui.

Însă *hora*, continuând o veche tradiţie, pe lângă conservarea altor ritualuri, are şi *o funcţie magico-medicală*, vindecătoare, aşa cum rezultă şi din studiile lui Romulus Vulcănescu, de pildă.[1] În primul rând, forma circulară (închisă), delimitează "lumea creată" (şi cosmicizată), de "haosul" înconjurător, constituind o barieră protectoare faţă de duhurile rele din afară, iar înaintările şi întâlnirea grupată din centrul horei, urmăresc unirea dansatorilor în inima unei realităţi mai presus de ei, indusă de starea comunională a jocului. Puterea expiatoare a horei nu stă numai în forma circulară, ci şi în dinamica ei, în joc. De multe ori ele se îmbină, ca în cazul căluşarilor.[2]

De aici - importanţa memoriei coregrafice, care poate fi însuşită însă numai printr-o dăruire totală, altfel jocul îşi reduce eficacitatea la un nivel exterior, biologic, devenind simplă descărcare de energie.

Neparticipând cu întreaga fiinţă la dans, Puiu Faranga refuză atât scenariul arhetipal, figurat coregrafic de mersul către *centru* (la urma-urmei, *centrul propriei fiinţe*), cât şi rolul protector al dansului faţă de influenţele exterioare nefaste. Ele îşi arată puterea tocmai prin abaterea atenţiei de la tâlcul străvechiului ceremonial. Pasiunile dezordonate care îl domină, îl fixează doar asupra sferei trupeşti, asupra fetei, în care nu vede decât un mod de a-şi satisface plăcerea primului impuls, acela care l-a aruncat "întâmplător" alături de ea.

De aici, drumul către ruptura psihică este logic. Puiu Faranga rămâne în continuare la marginea realităţii sociale (viaţă dezordonată, desfrânată) şi la marginea conştiinţei lui. Iar porţiunea psihică pe care nu o mai poate controla, se ridică împotrivă-i, definitivând breşa în unitatea mentală. Caz de schizofrenie clasică pentru psihanalişti. Instructivă este aici şi interpretarea oferită de o categorie de mituri, în care haosul implică nebunia şi regresia[3], deci având legătură cu cazul nostru.

Crima izvorăşte din acest adânc înfricoşător, unde sălăşluiesc demonii nealungaţi. Scena din final, cu un Puiu Faranga extatic în faţa ritmului şi melodiei regăsite, nu trebuie să ne înşele. Departe de a fi o recuperare a inconştientului, este o regresiune, urmată de fixaţia pe o treaptă de echilibru. Cu toate că redescoperă dansul şi îl joacă, o face ca şi atunci, *singur*. Cele două momente au aceeaşi notă comună: lipsa de participare integrală la hora "Ciulendrei", a cărei hotărâtoare trăsătură este comuniunea. Doar că, în timp ce prima oară numai trupul participa la dansul colectiv, iar mental se proiecta egocentric, acum mentalul reface valenţa colectivă a horei, dar trupeşte o joacă de unul singur.

Rămas la nivelul unei înţelegeri exterioare a dansului, deci la periferia lui, el rămâne şi la periferia vieţii mentale, dar încă mai important, la periferia realităţii de care atârnă: sângele strămoşilor lui. Pierderea contactului cu autohtonia, înstrăinarea ca urmare a evoluţiei în cercuri tot mai sus-puse, închistarea în mondenitate, nu numai că sterilizează pe multiple planuri, însă ameninţă cu efecte mult mai grave. Este simptomatică "îngroşarea" succesivă a planurilor pe care ele se propagă. Fiindcă greşeala aparent măruntă faţă de o realitate transcendentă se repercutează în ordinea psihică (nebunia), apoi în cea biologică (degenerarea sângelui), socială (comportament anarhic, rupt de viaţa familială) şi istorică, prin curmarea spiţei Faranga.

Dar oare numai de spiţa Faranga este vorba? Nu cumva acest scenariu este exemplar pentru omul ariei noastre culturale?

Să ne gândim, mai întâi, la dorinţa subită ca o izbucnire, a tânărului Faranga, de a se prinde în hora "Ciulendrei". Nu putem vedea oare aici o dovadă a faptului că, aşa cum afirmă Romulus Vulcănescu, "la temelia fenomenului cultural românesc...stă deci, în subconştientul arhaic, hora" (op.cit.,p.17) Tânărul aude chemarea horală ca un atavism, în orice caz îi simte nelămurit străvechiul mesaj nupţial. (Rolul nupţial al horei este notoriu.)

Dintr-o dată, fondul nuvelei se proiectează într-un timp ancestral, ca o dramă jucată în planul identităţii etnice. (Şi e semnificativ şi avantajos pentru substanţa nuvelei că autorul este fiu de ţăran. De altfel, un alt mare roman al lui L.Rebreanu, *Ion*, se deschide cu o horă duminicală.)

Puiu Faranga ar putea întruchipa moştenitorul tipului etno-cultural al acestor meleaguri, care s-a îndepărtat radical de modelul iniţial, şi-a pierdut minţile odată cu ruperea contactului cu substratul etnic autohton şi cu realitatea culturală specifică sub spiritualitatea căreia acesta s-a format, adică hora.[4]

Din nefericire, eroul nostru nu-şi dă seama de totalitatea mesajului horal, de necesitatea de a participa nu doar psiho-senzitiv, ci cu *întreaga fiinţă*. Din acest moment, încercarea de reconectare a viţei Faranga cu "oamenii pământului" devine o ocazie pierdută. Iar operaţiunea de "franţuzire" a Mădălinei calcă apăsat pe urmele acestei greşeli; şi e ciudat, dar plin de sens, cum bătrânul Faranga nu-şi dă seama de funesta eroare care îi anulează soluţia de reînviorare genealogică, pe care tot el o întrezărise. Căci în loc de redescoperirea *sufletului ţărănesc*, se preferă "fabricarea" viitoarei soţii după propriul gust pervertit de canoanele mondene.

În aceste condiţii, nebunia irumpe firesc. Rebreanu arată discret, însă destul de clar, că nu e vorba de un psihic agitat superficial, ci de o nebunie adâncă, o nebunie a sângelui. Biologia se răzvrăteşte cu ultimele puteri împotriva spiritului declasat, dominat de forţe malefice, incapabil să mai decidă corect pentru propriul corp. Şi nu e întâmplător faptul că şi bătrânul Policarp dusese în tinereţe o viaţă la fel de aventuroasă, după cum nici rangul social nu e întâmplător. Interesant este şi cine diagnostichează nebunia: doctor Ursu, fiu de ţăran. O alegorie pe cât de simplă, pe atât de emoţionantă se ascunde aici: ţăranul care îl avertizează pe boier că e nebun, că *s-a smintit*!

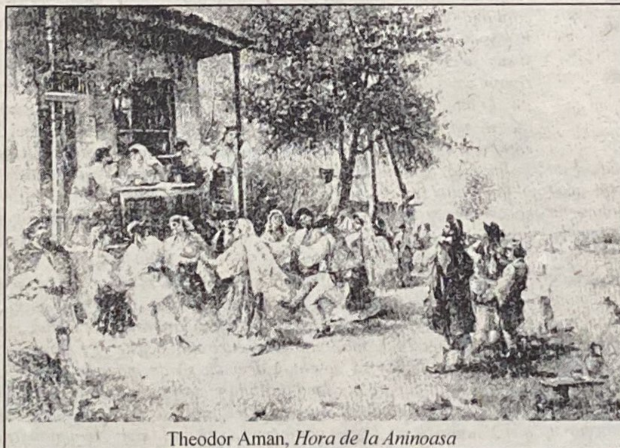
Care e tâlcul acestei situaţii? De ce s-a smintit boierul? Pentru că, *reprezentant prin comportament al unei "culturi de invazie"* ("fiu de boier care a uitat de nu ştiu câte generaţii să mai joace hora" - cum zice R.Vulcănescu în finalul cărţii sale), deci produs al unei intense aculturaţii, nu înţelege că *nu poate supravieţui dacă nu face corp comun cu cultura sufocată de cea oficială* (al cărei agent este), fără riscul dramatic al pierderii de sine.

Iar mesajul cel mai ascuns al acestei cărţi, dar şi cel mai "la vedere", este că exponentul unei culturi de împrumut, invadatoare, **sugrumă pe aceea care reprezintă cultura autohtonă!**

Va fi ştiut Rebreanu, când a scris *Ciuleandra*, ce exemplar redă acest asasinat avatarurile ţăranului român, batjocorit şi apoi ucis? Forţat să se îmbrace cu o haină de împrumut, de la care i se va trage şi moartea?

În fond, ce este istoria românului, de 150 de ani încoace, dacă nu o continuă *pervertire a fiinţei naţionale*? Încât azi, după urgia comunistă, ne întrebăm temători dacă mai există vreo şansă de stopare a acestei cumplite degenerări. Şi numai gura de ţăran lucid a doctorului Ursu ne-ar putea şopti răspunsul: "Minuni poate face numai Dumnezeu"!

Florea TIBERIAN

Theodor Aman, *Hora de la Aninoasa*

Note

1) *Mitologie română*, Ed. Academiei, Buc., 1985, p.373 şi *Fenomenul horal*, Ed.Arhetip, Buc., 1995. În această lucrare, funcţiile horei sunt tratate în amănunt. Sunt reliefate calităţile exorcizante ale horei (pp.120,121).

2) Iată cum este descris un astfel de dans: "Când căluşarii trec hotarul satului lor, spre a lega jurământ sacru în afara lui, la răscruci sau în păduri, ei joacă în cerc un fel de *horă sălbatică de alungare a duhurilor rele ale locului*" (op.cit.,p.90). Este ilustrată aici puterea horei de *a consacra* un loc (cf.op.cit.,p.95) prin delimitarea lui de spaţiul înconjurător, această operaţie derivând din rituri cosmologice, de construcţie etc. (de ex., brazda circulară care delimitează teritoriul unei aşezări), dar şi rolul ei apotropaic, bazat pe prima funcţie.

3) Mircea Eliade, *Mituri vise şi mistere*, în *Eseuri*, Ed.Ştiinţifică, Buc.1991, p.306.

4) La p.131 a *Fenomenului horal*, R.V. ilustrează rolul benefic în plan psihomatic al horei: "Oprindu-l pe flăcău să joace hora, mai mult timp, în satul lui, acesta face impresia că şi-a pierdut minţile şi bărbăţia..." Vedem în această *smintire* şi o corespondenţă magică: spaţial, flăcăul este *în afara* cercului apărător al horei. Iar la p.133 autorul nu se sfieşte să-şi afirme convingerea că hora a fost şi este "unul din factorii cei mai importanţi ai eugeniei poporului român..." Şi, puţin mai jos: "Cine vrea să intuiască hora, din realitatea culturală, ca fenomen autohton, trebuie să facă abstracţie de fiinţa lui jucătoare, de corporalitatea lui...Şi atunci, în vârtejul dansului, să se autocontemple, să-şi sondeze mental străfundurile inconştiente ale acestui indefinit complex cultural."

PE MARGINEA UNEI DECEPȚII

Mărturisim că am ezitat îndelung să publicăm materialul de mai jos, primit de la cel mai tânăr dintre colaboratorii noștri. Chiar dacă principial are dreptate, rostind *adevăruri incomode*, ce nu mai pot fi ocolite, credem că anumite concretizări și argumente rămân *discutabile*. E bine însă să înregistrăm cu toată gravitatea asemenea expresii ale *dez-amăgirii*, mai ales când ele sunt rostite pe limba *pură* a tinereții. Căci dreapta creștină de mâine va fi a acestor adolescenți de azi sau nu va fi deloc... (Red.)

Constatând gradul de perdiție în care se află astăzi țara, ar trebui, vorba lui Mateiu Caragiale, să-mi înmoi pana în puroi și în mocirlă pentru a descrie, în termeni adecvați, ignominia contemporanilor noștri.

E tulburător și trist, însă, să constați că tocmai acolo unde credeai odinioară că sălășluiește temeiul unei speranțe mântuitoare, acum nu mai este loc nici pentru o axiologie necoruptă de relativisme etice și nici pentru ingenuități reflexive. Nu e mai puțin adevărat că astăzi "exercițiile de admirație" sunt din plin practicate și preferate oricărui examen de conștiință. Deși în creștinismul apostolic pocăința este o Taină sfântă, o "zdrobire totală a inimii", în spațiul dreptei românești contemporane, pretins creștine, s-a suspendat orice auto-exigență, insul locvace, orgolios și obsedat de fapte (cele ale sale, firește) fiind omniprezent. S-a instalat în discursul atâtor epigoni barbaria cumplită a grandilocvenței, argutia filistină și incultă, inestetica emfază, adică tot ceea ce depășește statornicia unei drepte măsuri.

Eliminând segmentul cuprinzător al naționalismului venal și poncif, ce deține inconfundabila pecete a exortațiilor televizate și a unor manifestări publicistice paranoice, naționaliști la modul autentic, pe *linia culturală* Eminescu - Pârvan - Iorga - Eliade, sunt foarte greu de găsit. Pentru a înțelege structura eclectică, profund disarmonică, a dreptei românești actuale, vom schița o sumară radiografie a celor întâmplate în ultimii ani sub cerul comun al naționaliștilor creștini declarați.

Acești ultimi ani au reprezentat o remarcabilă explozie informațională, care, printre altele, a scos la lumină multe dintre adevărurile istorice ale României interbelice. În consecință, fenomenul legionar a putut fi și el receptat de cititorul român în afara oricărei cenzuri ideologice. Și-n contextul unei largi libertăți de expresie, au apărut și câteva publicații cu conținut naționalist explicit: "Gazeta de Vest", "Puncte Cardinale", "Mișcarea" (aceasta din urmă cu frecvente întreruperi, din motive în primul rând financiare). Numeroase edituri - cea mai prolifică dintre ele fiind "Gordian" din Timișoara - au tipărit volume de autori legionari reprezentativi: C. Z. Codreanu, H. Sima, I. I. Moța, F. Brădescu, G. Bălănescu etc.

În același timp, am asistat la o serie de delimitări și tensiuni între două grupări legionare adverse, pe niște temeiuri care scapă astăzi publicului larg (și mai ales celui tânăr). În paralel, vedem desfășurându-se o campanie susținută de denigrare a mișcării legionare și mai ales a exponenților ei în plan cultural. Un fapt semnificativ, dar deconcertant: nici un intelectual de marcă al acestei țări nu își mai exprimă deschis astăzi simpatia față de ideologia Gărzii de Fier, în ciuda fascinației pe care o mai produce în aceste medii "modelul paideic" al elitei culturale interbelice. Este adevărat că un Octavian Paler, un Alexandru Paleologu, un Sorin Dumitrescu, un Horia Bernea, un Teodor Baconsky sau D-na Lucia Hossu-Longin susțin în agora confruntărilor ideatice un punct de vedere conservator în raport cu toți degenerații partizani ai internaționalismului. Nu e mai puțin adevărat, însă, că limbajul lor n-a căpătat niciodată eclactanța limbajului atâtor "rromâni verzi", "de-ai noștri"...

***

Unei *receptări negative în exterior* i se adaugă un nou și absolut penibil *conflict intern*. Dacă până în vara anului 1995 litigiul era "doar" între cei fideli lui Horia Sima și cei ostili acestuia (prelungiri absurde ale unor adversități radicalizate în exil), după "momentul Padina" a apărut un alt incident și alte două "aripi", fiecare, desigur, cu legitimitatea și adevărul ei. Cei doi reprezentanți: Ovidiu Guleș și Șerban Suru. Situația creată este mai mult decât un paradox, deoarece ambele figuri sus-amintite exprimaseră întotdeauna poziții radicale, de o cvasi-perfectă similitudine!

Noi nu am uitat, bunăoară, nici faptul că D-l Guleș a încurajat comportamentul intempestiv al acelor tineri de la Aiud [este vorba de trei tineri îmbrăcați în cămăși verzi, prezenți la o festivitate în memoria victimelor comunismului - n. red.] (vezi "Gazeta de Vest", Nr. 102/1994), publicând atunci, pe o jumătate de pagină, fotografia lor, cu următorul titlu: "În fața porților Aiudului: cei de ieri și cei de mâine", pentru ca apoi, după episodul de la Padina, să-i sancționeze cu calificative precum "teribilism", "maimuțăreală" ș.a. Atât D-l Guleș cât și D-l Suru vorbesc mereu despre Legiune la timpul prezent. D-l Guleș scrie "Magistrala Horia Sima" (pe când Prof. Neștian exclamă patetic: "Doamne, ce ne-am fi făcut fără Horia Sima?!"), iar D-l Suru este șeful cuibului "Horia Sima" din București. Intemperanțelor și stridențelor publicistice ale D-lui Guleș le corespunde extravaganța vestimentară și inițiativele neînțelepte ale D-lui Suru. În ciuda conflictului lor, cei doi subiecți se află, totuși, într-o perfectă congruență structurală!

D-l Guleș a avut bunăvoința ca, în numărul din septembrie '95 al publicației pe care o conduce, să-și expună, pe larg și fără vreun echivoc, poziția față de situația actuală a dreptei românești, pe care Domnia Sa, reductiv, o numește "abstracțiune". Poate că pe malurile Begăi așa este percepută, dar să nu uităm că regretatul Petre Țuțea și-a luat ca atribut esențial această "abstracțiune". Noi credem că "dreapta" subsumează o largă masă de cetățeni cu vederi și atitudini comune față de aceleași realități social-politice. Noțiunea de "dreapta" desemnează mai puțin o categorie de lucru a politologilor, cât o grupare de oameni cu opțiuni politice înrudite. Ritos, D-l Guleș mai spune că nu e dispus la o conlucrare cu cei ce nu văd în C. Z. Codreanu și Ionel Moța "trimișii Cerului pe pământ", iar în Legiunea Arhanghelul Mihail (astăzi inexistentă ca organism politic!) "principalul mijloc funcțional de combatere a expansiunii răului în lume". Domnule Guleș, vă mărturisesc cu maximă condescendență că eu - cu toată admirația pe care le-o port - nu văd în Căpitan și în Ionel Moța niște "trimiși ai Cerului"; și îndrăznesc să spun că, după catehismul ortodox, puține făpturi umane au fost alese de Dumnezeu cu adevărat pentru a împlini în mijlocul oamenilor o misiune divină: mă gândesc la prooroci, la Sf. Ioan Botezătorul, la Maica Domnului, la apostoli. În plus, este deplasată, cred, orice comparație între o instituție harică și ierarhică (Biserica - "Trupul lui Hristos") și Legiunea care, din nefericire, s-a dovedit uneori atât de pământească.

Deși ați identificat corect obiectivul prioritar al prezentului, *bătălia informațională*, mă șochează obtuzitatea pe care înțelegeți s-o manifestați în construcția ei strategică. Nu vă pot împărtăși fetișul pe care-l faceți Căpitanului și Legiunii; și vă spun aceasta cu toată sinceritatea, asumându-mi riscul de a fi etichetat drept "eretic" (de către Dvs. și de către alții). Din această perspectivă, aș mai adăuga că membri ai Legiunii au comis, pe lângă alte impresionante fapte bune, și o serie de *inexpiabile greșeli*, ale căror consecințe e nedrept să și le asume tinerii născuți - ca și mine - în deceniul șapte. Eu nu pot uita, de exemplu, faptul că Miti Dumitrescu (cel ce vedea - aproape de Dvs. - în Codreanu "un Zeu") a recurs la asasinat. Faptul că nu era încadrat ca legionar statutar este, credeți-mă, o nuanță cu totul imperceptibilă astăzi. Sunt și alte fapte reprobabile, de a căror imagine tenebroasă unii fug: execuția celor 64 de deținuți de la Jilava din 26/27 noiembrie 1940 (că erau cu toții *vinovați*, e o altă discuție) sau asasinarea lui Iorga și Madgearu. E suficientă și o rezumativă evocare a acestora, într-o maximă obiectivitate, pentru ca orice prolepsă să devină inutilă. Erorile înaintașilor, D-le Guleș, somează înainte de toate la pocăință și la echilibru atitudinal, iar nu la un paseism unilateral.

Obișnuiți să amintiți atât de des despre "biruința Legiunii Arhanghelul Mihail". Se mai cheamă oare aceasta realism, pragmatism, luciditate? E pentru mine de neînțeles cum Dumneavoastră nu puteți accepta faptul că accesul legitim la putere va fi posibil doar prin constituirea unui partid politic ce va trebui să se angajeze în lupta electorală și să suporte necondiționat toate rigorile unui sistem electiv democratic. Totodată este de neînțeles să văd atâta inflexibilitate în relațiile cu partenerii de drum (dacă nu de credință), acum, când în România stânga radicală deține puterea economică și politică, având în perspectivă și șansa unei noi victorii la apropiatele alegeri.

Nu îndrăznesc să vă dau sfaturi, fiind mai tânăr decât Dvs. Dar trebuie să admiteți, în virtutea unei logici elementare, că statutul de minoritar nu va permite nimănui, pe plan politic, să producă o autentică și decisivă schimbare de sens în viața publică românească. Astfel, poate, vi se va părea peremptoriu decalajul dintre tipul de discurs al anilor '30 și cel al anilor '90. În plus, veți înțelege că e necesar ca unei accepțiuni mistice a "biruinței" să i se conjuge o accepțiune proiectată în toată concretețea vieții politice românești.

***

Observ că există mai multe feluri de a înțelege naționalismul: unul crede că în loc de "bună ziua" sau "noapte bună" trebuie să spui "Trăiască Legiunea și Căpitanul!"; altul crede că trebuie să îmbrace cămașa verde, clamând la nesfârșit: "Afară cu ungurii!" ori "Moarte jidanilor!"; în fine, un altul îți spune că nu ești cu adevărat român dacă nu ai mărșăluit zeci de kilometri, cântând "Sfântă tinerețe legionară".

În ce mă privește, cred că există o singură cale pentru a-ți sluji neamul: aceea a *elitei*.

Iar credința în Hristos îmi spune că orice om poate accede, în felul său, spre categoria elitei, prin reflecție, asceză, smerenie, disciplină și rigoare. Fiecare dintre noi are obligația cultivării *harismelor* proprii. Cu ajutorul lui Dumnezeu, un țăran sau un meseriaș, alături de un profesor sau de un savant, pot aparține, concomitent, elitei. Ce poate fi mai semnificativ în acest sens decât pilda talanților din Sfânta Scriptură?

E în duhul Bisericii dreptmăritoare să fim extensivi și nu restrictivi, părtași ai sobornicității și nu ai închistării solipsiste, inclusivi și nu exclusivi, ecumenici și nu autarhici, robi ai iubirii frățești și nu ai resentimentelor. Și aș vrea să cred că noi toți suntem în primul rând creștini, mai apoi români și abia pe la sfârșit "țărăniști" sau "legionari", "liberali" sau "conservatori".

Rafael HRAȘOVAN

Redacția *Punctelor Cardinale* îi roagă pe cititorii care au achitat abonamentul, dar nu au primit în mod regulat revista, să ne înștiințeze asupra respectivelor nereguli printr-o carte poștală, pe care să-și rescrie și adresa exactă și completă.

Cei ce vor solicita abonamente pentru *trimestrul I al anului 1996* sunt rugați să expedieze sumele respective (costul unui abonament: *2500 lei*, în care sunt incluse și taxele poștale) pe adresa:

Puncte Cardinale
Gabriel Constantinescu,
Calea Dumbrăvii Nr. 109,
2400 - Sibiu

Facem eforturi să păstrăm neschimbat, deocamdată, prețul revistei.

După cărțile d-nei Ana Selejan (cercetătoare premiată de Academia Română), anume *Trădarea intelectualilor* ("Transpress", Sibiu, 1992) și cele două volume dedicate pseudoliteraturii anilor 1949 - 1953 ("Thausib", Sibiu, 1993 și 1995), iată că, în toamna trecută, au văzut lumina tiparului alte două lucrări ce dau seama de aceeași *perioadă proletcultistă*, cu "revelații" aproape incredibile pentru generațiile mai tinere: M. Nițescu, *Sub zodia proletcultismului. Dialectica puterii* (la "Humanitas") și *Poezia unei religii politice. Patru decenii de agitație și propagandă* (volum alcătuit de d-l Eugen Negrici și apărut la obscura editură "Pro").

Paginile ce poartă semnătura regretatului critic literar MARIN NIȚESCU sunt scrise înainte de 1989 (an în care autorul s-a stins din viață). Studiul ce deschide volumul, *Sub zodia proletcultismului* (pp. 15 - 339), la care ne vom referi în continuare, era gata încă din... 1979, iar micul "eseu politologic" *Dialectica puterii* (pp. 341 - 396) datează, într-o primă formă, din 1975, și, în formă definitivă, din 1988. Se înțelege că scrierile, atât de incomode, n-au putut apărea în România ceaușistă, în ciuda repetatelor demersuri ale autorului (a se vedea pp. 5 - 13 din această ediție postumă, îngrijită de d-l M. Ciurdariu).

După ce face o radiografie generală a perioadei 1944 - 1964, autorul schițează câteva "profiluri de epocă" (cărora li se adaugă o sumară "bibliografie ilustrativă"). A doua secțiune începe cu cei trei "monștri sacri" ai marilor compromisuri postbelice: M. Sadoveanu, T. Arghezi și G. Călinescu. Dacă mulți dintre cei prezentați în continuare reprezentau cazuri cunoscute de oportunism (Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Ovid S. Crohmălniceanu, Cornel Regman, Paul Georgescu, C. I. Gulian, Al. Piru, N. Tertulian, Dumitru Micu și alții, menționați doar la bibliografie, ca să nu mai vorbim de nulități absolute precum Leonte Răutu, Ion Vitner sau Nicolae Moraru), surprinde, în schimb, prezența în aceeași ceată a mai tinerilor Eugen Simion și Nicolae Manolescu, astăzi lideri ai criticii noastre literare (iar cel din urmă - și al opoziției politice anticomuniste, cu o supralicitată aură de fost "dizident"). Curios, d-l Eugen Simion - graviton moluscos al puterii și după 1989 - era mai decent la începutul anilor '60 decât d-l Nicolae Manolescu, pe atunci "tovarăș" în toată puterea cuvântului! Ne este silă să reproducem aici ce putea ieși de sub condeiul manolescian în perioada 1961 - 1964 (a se vedea pp. 283 - 288 și pp. 318 - 319 din volumul în discuție)... Putem admite că numai pe bază de compromis îți puteai face un loc în publicistica vremii; porcăria rămâne însă porcărie, indiferent de motivații. Și mai e ceva. Foștii deținuți politici își amintesc, de pildă, că toți gardienii loveau, dar nu toți cu același zel. Cei ce-au îndurat bătăile nu pot neglija diferența. Or, dacă e să facem o analogie, scrisul tânărului N. Manolescu păcătuiește nu doar prin "aliniere ideologică", dar și printr-un îngrețoșător "exces de zel"... Se pare însă că actualul critic estetizant și politician anticomunist e mai supărat pe Editura "Humanitas" decât pe sine însuși!

(În orice caz, devine tot mai limpede că o adevărată primenire morală a lumii românești nu se va putea săvârși - dacă se va săvârși vreodată - decât atunci când viața noastră publică va fi curățită, prin fatalitate biologică, de toți cei ce poartă de coadă, într-un fel sau altul, tinichelele vechiului regim... Vorba d-lui Liiceanu: de-alde Silviu Brucan, pe care toți ne-am supărat în '90 pentru "profeția" cu cei 20 de ani ce ne-ar fi trebuincioși ca să ne redobândim normalitatea, începe să ne apară astăzi drept un optimist naiv... Când te gândești că șase au și trecut, "se sparie gândul"!)

În ce privește volumul alcătuit de criticul literar EUGEN NEGRICI, el e util și interesant pentru cei ce n-au trăit epoca respectivă. Nu atât simpla antologare a poetaștrilor proletcultiști e importantă în acest caz, cât "ideea" care structurează cartea (urmându-se, poate, o interpretare a lui Mircea Eliade, schițată, de pildă, în lucrarea *Mituri, vise și mistere*, apărută și-n românește, în volumul supraintitulat editorial *Eseuri*, trad. de Maria și Cezar Ivănescu, Editura Științifică, București, 1991; a se vedea cap. "Miturile lumii moderne", mai ales pp. 129 - 130): "...cercetând îndeaproape produsele «poetice» ale propagandei (...), analizând modul cum se constituie ele, subiectele lor predilecte și genul de elocvență pe care-l practică, am putut decela un element comun, un factor unificator derivând dintr-o viziune de tip religios" (p. 6). O "«religie» fără Dumnezeu", firește, maimuțărind, conștient sau inconștient, "scenariul" religios iudeo-creștin: "Am avut însă în lectură tot timpul sentimentul prezenței unei paradigme de tip religios și mi s-a impus, ca model răzbătător, modelul unei *religii politice*" (p. 7), ceea ce lămurește și incitantul titlu al volumului.

Materia e împărțită pe următoarele secțiuni (care urmează unui "Avertisment" inițial, din care am citat mai sus): "Profeți, Apostoli" (Lenin, Stalin, Gheorghiu-Dej), "Martirii credinței" (soldații sovietici "eliberatori", ilegaliștii autohtoni), "Omul nou" (specie de *homo sovieticus*), "Stimularea credinței" ("împărtășania" întru ura anti-imperialistă, "veghea" asupra cuceririlor socialismului, "praznicele" roșii), "Biserica protectoare" și diriguitoare (asimilată Partidului), "Paradisul terestru" (patria socialistă și, în perspectivă, utopia comunismului absolut), "Mântuitorul" (cultul de mai târziu al personalității lui Nicolae Ceaușescu). Dintre "poeții" antologați nu lipsesc Mihai Beniuc, A. Toma, Dan Deșliu, Victor Tulbure, Eugen Frunză, iar, pentru perioada ceaușistă, Adrian Păunescu, Nicolae Dragoș etc. Surprinde absența lui C.V. Tudor. Volumul se încheie cu un studiu al d-lui Negrici: "Scurt istoric al propagandei prin poezie" (pp. 350 - 367). Dumnealui ar fi trebuit însă să găsească prilejul de a sugera măcar - nu ca o scuză pentru români, dar ca o mostră de obiectivitate - că majoritatea covârșitoare a acestor versificatori abjecți a fost, până prin 1965, de origine evreiască...

Păcat că nu ni s-au oferit, spre finele volumului, și niște indici alfabetici ai autorilor și textelor antologate. Volumul este însă, în ansamblu, de o nemaipomenită stângăcie editorială - fără foaie de gardă, fără o autentică pagină de titlu, cu înfiorătoare greșeli și omisiuni de culegere, încât te întrebi: cum oare un om de prestanța culturală a d-lui Eugen Negrici a putut lăsa la voia întâmplării o tipăritură de care este în întregime responsabil?!

Ne rămâne să așteptăm și vasta lucrare pregătită de d-l Ion Cristoiu (care nu se consolează să rămână doar gazetar): *Istoria proletcultismului românesc*...

În vreme ce în "libertate" se comitea pseudo-literatura de mai sus, iar "masele" nu pregetau să se pătrundă de sloganurile ei și chiar să o învețe pe dinafară, închisorile politice erau burdușite cu mai toată elita națiunii. E de ajuns să citești, în paralel, o antologie de poezie proletcultistă și una de poezie a închisorilor pentru a înțelege unde și cum a supraviețuit adevărata Românie, răscumpărând prin spirit "teroarea istoriei". Și ajunge să compari rectitudinea morală a unor mucenici ai închisorilor, de care dau mărturie numeroasele cărți de memorii apărute mai ales în ultimii ani, ca să ai adevărata măsură a "trădării intelectualilor" de afară, a celor care, neînfometați și nestâlciți în bătaie, s-au complăcut ca flașnete ordinare ale celui mai criminal regim din istorie...

"Literatura închisorilor" s-a îmbogățit de curând cu două noi cărți de memorii. Prima, scrisă nu doar cu patos mărturisitor, dar și cu măiestrie literară, este cea a lui Petre Baicu, *Povestiri din închisori și lagăre*, Biblioteca revistei "Familia", Oradea, 1995, 354 p. (foarte îngrijit editată). Brașoveanul PETRE BAICU a făcut 16 ani de temniță comunistă (1948 - 1964): cartea ne poartă prin numeroase închisori și lagăre (Ghencea, Midia, Năvodari, Peninsula, Valea Neagră, Uranus, Gherla, Aiud și altele), cărora autorul le-a făcut experiența directă: "Partea cea mai grea a tragediei fiecăruia dintre noi abia acum începe, când, povestind-o, nu mai credem că a putut fi atât de reală... (...) Port cu mine o viață pe sfârșite, care n-a fost înclinată nici spre aventură, nici spre ambiții care s-o ducă în deșertăciunea lucrurilor; dar a avut în ea dorul rânduielilor curate, dorul minimei dreptăți pentru fiece om, dorul să ne ducem viețile spre Înviere, nu spre infernul comunist... (...) Cele relatate nu sunt decât ce am simțit, ceea ce am văzut pe îngustul meu drum; dar alături de mine și dincolo de mine, fiecare a avut drumul său tragic, de cele mai multe ori cu mult mai aspru, în cuprinsul închisorilor și lagărelor de exterminare..." (pp. 5 - 6).

A doua carte pe care o avem în vedere a apărut în colecția "Mărturii" a Editurii "Harisma": *Datoria de a mărturisi. Închisorile unui preot ortodox*. Preotul sibian ZOSIM OANCEA, născut la 21 iulie 1911, a făcut 15 ani de închisoare sub comuniști (Sibiu, Aiud, Bărăgan, Nouă Culme, Periprava). "Vina Părintelui Zosim Oancea, - scrie în intoducerea cărții, d-l Florin Sicoe - ca a atâtor oameni care au cunoscut închisorile și lagărele comuniste, a fost numai aceea de a fi fost preot ortodox și un bun român" (p.6).

Autorul și-a conceput cartea sub "conștiința datoriei de a vorbi în locul celor mulți care «au rămas sub zidurile Troiei» (Radu Gyr), care «nu mai sunt», dar a căror suferință s-a împletit cu a mea și cu a tuturor" (p.11). Relatările, ce cuceresc și prin darul scriitoricesc al părintelui, încep din vara lui 1948 și merg până la eliberarea sa din 1963, constituindu-se mai mult din descrierea vie a faptelor brute (cu remarcabile portretizări "din mers") și din excelente secvențe dialogate (din care nu lipsește umorul, acel "haz de necaz" cu care românul a înfrânt adesea "teroarea istoriei").

Mărturia se încheie solemn, cu întorsături de frază cronicărească și bisericească: "Și am dat mărire lui Dumnezeu că am ieșit destul de sănătos și i-am găsit și pe ai mei tot așa. Și I-am mulțumit Lui de câte mi-a ajutat să fac, pentru sufletul omenesc, în **Mormântul fără cruce** al generației noastre și al tinereții mele" (p.159).

Se cuvine menționat că părinetele Zosim Oancea are în manuscris și un interesant studiu teologico-filosofic, *Organicismul*, pe care poate că tot Editura "Harisma" se va învrednici până la urmă să i-l tipărească.

A apărut, în sfârșit, în versiunea românească a d-nei Laura Pavel, cartea englezoaicei Evelyn Underhill (1875 - 1941), *Mistica. Studiu despre natura și dezvoltarea conștiinței spirituale a omului. I. Fenomenul mistic*, editată de "Biblioteca Apostrof", Cluj, 1995. Traducătoarea încearcă să explice (neconvingător, credem) de ce a tradus englezescul *Mysticism* prin "mistică", iar nu prin "misticism" (v. pag. 5). Ediția românească este lipsită, de altfel, de orice perspectivă teologică, fapt care explică neputința de a conștientiza nuanțe terminologice elementare în limbajul nostru teologic.

Cartea EVELYNEI UNDERHILL (apărută inițial în 1911 și întregindu-se cu *The Mystic Way* din 1913, ce pare să intre în planurile de viitor ale "Bibliotecii Apostrof") s-a bucurat pe vremuri de o oarecare popularitate în mediile intelectuale mai largi (autoarea mărturisindu-și, de altfel, intențiile preponderent didactice): avem de-a face, negreșit, cu o bună operă de vulgarizare, nu lipsită totuși, pe alocuri, de unele accente personale. Ce a determinat oare traducerea ei în românește tocmai acum, când a devenit deja o "relicvă" bibliografică? De bună seamă că ideea fixă a editoarei (d-na Marta Petreu) cum că Nae Ionescu și Lucian Blaga ar fi "plagiat-o" pe autoarea engleză, ba chiar că și-ar fi făcut cultura generală pe "*Mistica* underhilliană"! În ampla Postfață a ediției românești (pp. 271 - 307), d-na Marta Petreu reia naivitățile malițioase publicate cu aproape un an în urmă în paginile "României literare"; acum nu se mai bate însă doar cu Nae Ionescu, ci și, în mod generic, cu "admiratorii" acestuia, mânioasă că eșafodajul pe care-l construise (și pe care continuă să-l apere cu un zel demn de o cauză mai bună) s-a dovedit a fi destul de șubred și de... ne-original (ca să vorbim și noi pe limba dumneaei). Nu-i locul să reluăm aici o discuție care s-a purtat îndeajuns, inclusiv în paginile "Punctelor Cardinale" (la începutul anului trecut), dar mai ales (cu o altă "audiență", firește) în "România literară" și-n "Dilema". D-na Marta Petreu nu și-a putut recăpăta seninătatea și, cu nota de ridicol care o caracterizează, își încheie pătimașa Postfață... dând cu sîc tuturor "admiratorilor" Profesorului: "Și, cum partizanii «originalității» lui Nae Ionescu nu par să fi citit încă *Mistica* underhilliană, au acum ocazia s-o facă: și să strâmbe din nas" (așa!). Noi mărturisim că chiar am strâmbat din nas, dar nu neapărat din motivele la care se va fi gândit apriga filosoafă...

Adolf CRIVĂȚ-VASILE

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef;
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA
secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company